Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 24 (17147) | 1986 оной январиин 29, среда | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО

Республикын предприятинуудта, организацинуудта, барилганuудта, колхоз болон совхозуудта баталагдан абтаhан Буряадай АССР-эй ажалшадай 1986 оной социалис уялганууд КПСС-эй обкомой бюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ харагдаба. Республикын ажалшадай социалис уялганууд КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой хамтын тогтоолоор hайшаагдаба. КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, горрайгүйсэдкомууд, профсоюзай болон комсомолой организацинууд тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ талаар бүхы хэрэгтэй ниитэ-политическэ хүдэлмэри коллективүүдтэ ябуулха уялгатай. Министерствэнүүд болон албан зургаанууд, предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хараалагдаhан зорилгонуудые бэелүүлгые хангаhан эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганuудые зохёохо уялгатай.

1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үе соо республикын нютагай промышленностиин предприятинуудай саашанхи хүгжэлтые хангаха хэмжээнүүд мүн лэ харагдаа. КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон РСФСР-эй Нютагай промышленностиин министерствын коллегиин хамтын тогтоол тус асуудалаар баталагдан абтаба.

«1986—1990 онуудта Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой материально-техническэ баазын хүгжэлтэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол баталагдаа.

Эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэриин бусадшье зарим асуудалнууд КПСС-эй обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ — ШАНГА ШАЛГАЛТА

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Захааминай районой Цакирэй совхозой малшад 1985—1986 онуудай малай үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй hарануудта мал ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ гэhэн үндэр социалис уялга абаад, тэдэнэрэй жэшээгээр хүдэлхыень районойнгоо мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые, мэргэжэлтэдые уряалhан байха юм. Эдэнэр социалис уялга соогоо КПСС-эй XXVII съездын нээгдэхэ үдэр болотор гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ байhанаа мэдүүлээ hэн.

Харин энэ жэлэй январиин 10-даар совхоз гүрэндэ тарган мал тушаажа, гүрэндэ мяха худалдаха 6 hарынгаа даабарииe үлүүлэн дүүргэбэ. Тэдэнэр мяханай комбинадта 500 центнер мяха тушааха байбал, 510 центнер худалдаа. Эндэ асарагдаhан малынь бултадаа «эрхим тарган» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаhан байха юм.

Т. ЦЫДЫПОВА.

КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ ХАНДАЛЫН СОВХОЗОЙ ФОФАНОВАЙ hҮНЭЙ ФЕРМЫН ГУРБАН hААЛИШАД ЛЮБОВЬ АНДРЕЕВНА ИЗЮРЬЕВА, ДАРЬЯ ИЛЬИНИЧНА РЫЧКОВА, АЛЕКСАНДРА ИВАНОВНА ШИТИКОВА ГЭГШЭД ҮНЕЭН БҮРИhӨӨ 3000 КИЛОГРАММhАА ДЭЭШЭ hҮ hААДАГ.

Л. А. ИЗЮРЬЕВА hААЛИШАНААР 26 ЖЭЛ ХҮДЭЛЖЭ ЯБАНА. ТЭРЭ ҮНГЭРЭГШЭ ЖЭЛДЭ ҮНЕЭН БҮРИhӨӨ 3547 КИЛОГРАММ hҮ hААГАА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МАЛШАН, 1-дэхи КЛАССАЙ hААЛИШАН Л. А. ИЗЮРЬЕВА.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭЛБҮҮhЭ НӨӨСЭЛНЭ

«Бурводстрой» управлениин Хориин ПМК-гай барилгашадай коллектив малай үбэлжэлгын үедэ нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар Анаагай совхоздо шеф ёhоной ехэхэн туhаламжа үзүүлдэг. Энэ жэлэйшье харюусалгатай хаhа соо энэ коллектив тусхай бригада эмхидхэжэ, тус ажахын адууhа малда нарhанай шэлбүүhэ бэлэдхэжэ эхилбэ. Иимэ бригадые мүнөө автомашинын жолоошон Гаяз Закиров эрхилнэ. Тэдэнэр мүнөө дүн хамта 27 тонно нарhанай шэлбүүhэ бэлдээ.

Үнгэрhэн амаралтын үдэр үнгэргэгдэhэн коммунис субботнигто 18 хүн хабаадалсажа, бүхыдөө 7,6 тонно энэ шэмэтэй тэжээл бэлэдхэhэн байха юм. Эндэ жолоошод Андрей Неверов, Петр Рычков, участогай мастер Игорь Лоскутов, үйлэдбэриин механическа таhагай диспетчер Нина Цыренова гэгшэд hайнаар хүдэлөө.

Е-Д. МАНЗАЕВ.

* * *

Яруунын районой «Коммунизм» колхозой 2 звено үхэр маллаа модоной витаминтай шэлбүүhэ бэлэдхэнэ. Тэрэниие АВМ гэжэ агрегадаар үйэүүлэн, гурил болгоод, отара, фермэнүүдтэ абаашадаг юм. Малай тэжээлдэ шэлбүүhэнэй гурил нэмэлсэхэдэ, шанарай hураггүй дээшэлдэгынь мэдээжэ. Тэрэнэй ашаар малшад үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ, тэжээл шанаржуулха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхэ байна ёшуу.

Мүнөө колхозой механизаторнууд 300 гаран центнер шэмэтэ тэжээл бэлэдхээд байна.

Д. ХАЛЗАНБАЕВ.

КОММУНИС СУББОТНИК УРЯАЛНА

ОЛОН ХҮН ХАБААДАХА

Февралиин 15-да бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн ороной түрүү предприятинуудай коллективүүдэй уряае дэмжэжэ, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаhанай фабрикын коллектив дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганuудые абаба.

Субботнигой үдэр 1038 хүн хүдэлдэг газартаа ажаллаха, 133 хүн предприятиингаа ээлдэг талмайе болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ хабаадаха юм. Цех, участок бүхэндэ үнгэрhэн суглаан дээрээ тэдэнэр «улаан субботын» үдэр эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргаха байhанаа мэдүүлнэ. Бүхыдөө фабрикын хүдэлмэрилэгшэд 13306 хэhэг hайн шанартай гадар трикотаж хубсаhа, 82 мянган түхэригэй арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха байна.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй жэсэдэ 3100 түхэриг дамжуулха гэжэ фабрикын коллектив шиидэбэ.

А. ДАШИДОНДОКОВ.

БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭБДИ

Ороной түрүү предприятинуудай коллективүүдэй гаргаhан үүсхэлые дэмжэhэн Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд арга боломжонуудаа тоолоjо үзөөд, бүхэсоюзна субботнигой үдэр хэхэ хүдэлмэриингөө хэмжээе хараалба.

Бүхыдөө «улаан субботын» үдэр 835 хүн хүдэлхэ юм. Тэдэнэр өөрэдынгөө хүсөөр 35,3 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ, 11,6 мянган түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха байна. Энэ хараа зорилгынь тодорхойлбол, 250 кубометр түмэр-бетон хабсаргаха, 220 кубометр түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха, 1900 дүрбэлжэн метр хэмжээнэй штукатур-шэрдэлгын, 530 дүрбэлжэн метр дарханай хүдэлмэри хэхэ, 210 кубометр бетоной холисо үйлэдбэрилхэ, 9,7 тонно арматура бүтээн гаргаха юм.

Тиигэжэ субботнигой үдэр хүдэлжэ олоhон 4800 түхэриг арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада дамжуулагдаха юм.

З. ОСТОЕВА,
комбинадай социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

АЛХА, ДҮШЭЕЭ БЭЛДЭНЭ

Улаан-Үдын дурасхаалта бэлэгүүдэй заводой уран дархашуул коммунис субботнигые угтуулан алха дүшэеэ бэлдэжэ байна.

Ажалай hайндэрэй үдэр 242 хүдэлмэришэд хүдэлдэг газарта ажаллажа, эрхим шанартай, гоё hайхан продукци бүтээн гаргаха, 83 хүн предприятиин талмайе болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ хабаадаха юм. «Улаан субботын» үдэр заводой уран бэрхэ дархашуул хамаг арга боломжонуудаа элсүүлэн, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, 4200 түхэригэй эрхим шанартай продукци бүтээжэ, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээхэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада 860 түхэриг дамжуулха юм.

Мүнөө предприятида февралиин 15-да ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын тула үргэн ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай.

Г. УСТИМОВА.

УРИДШАЛАН ХАРААЛАГДАНА

Каменскын автотранспортна предприяти дотор коммунис субботник үнгэргэхэ штаб байгуулагдажа, эмхидхэлэй асуудал хэлсэбэ. КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ үнгэргэгдэхэ энэ субботнигой үдэр хэгдэхэ хүдэлмэри уридшалан хараалагдаба. Предприятиин жолоошодой хахадhаа олонхинь алмаhан түлишөөрөө ажаллаха. 80 мянга шахуу тонно арадай ажахын эд бараан зөөгдэхэ байна.

Тэрээнhээ гадна, тус предприятиин коллектив Хандалын совхозой малай фермэнүүдтэ нарhанай шэлбүүhэ бэлэдхэхые хараална.

А. ЦЫМБАЕВ.

БҮХЭСОЮЗНА ШАЛГАЛТА

Хото, хүдөөгэй ажалшадай дурадхалые, «Правда» газетын үүсхэлые дэмжэжэ, СССР-эй Журналистнуудай холбоон болон Архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ бүхэсоюзна hайн дуранай бүлгэм «Ашаг үрэ ехэтэй ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө» бүхэсоюзна шалгалта соносхобо. Хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, бүлгэмэй эдэбхитэд 1986 оной февралиин 1-hээ июлиин 31 болотор энэ шалгалта үнгэргэхэ юм. Жаяг журамые эбдэhэн али бүхы ябуулганuудтай, архидалга ба алкоголизмтай тэмсэлдэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно.

Гурим журам тогтоохо, архидалга ба алкоголизмые усадхаха, журам болон эмхидхэл бэхижүүлхэ, клубууд болон спортын түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгые hайжаруулха талаар парти, правительствын хараалhан хэмжээнүүдэй ажалша коллективүүдтэ, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта ямараар бэелүүлэгдэжэ байhыень шалгалтын үедэ элирүүлхэ шухала. Дутуу дундануудые юрэ элишэлхэ бэшэ, харин ушар шалтагаануудыень тодорхойлхо, тэдэниие усадхан зайсуулхые туйлаха, ажалаа шадабаритай hайнаар эмхидхэлгын, удха түгэлдэр амаралтын, архидалгагүй ажабайдалые баталха хүдэлмэриин дүй дүршэлые харуулха, газетэнүүдэй хуудаhануудай дээрэ, радио болон телевидениин дамжуулганууд соо энээн тухай тодо хүрсөөр, үндэhэ баримтатайгаар хөөрэхэ гээшэ шалгалтада хабаадагшадай бэелүүлхэ гол зорилго мүн.

Журналистнуудай эхин эмхинүүд, архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ бүлгэмэй эмхинүүд шалгалтын бүлэгүүдые бүридүүлжэ, баталха ёhотой. Зохихо редакцинуудтай, партийна комитедүүдтэй зүбшэн хэлсэжэ табиhан түсэбөөр эдэ бүлэгүүд хүдэлхэ зэргэтэй. Шалгалтын үрэ дүнгүүд хэблэлдэ толилогдохо, радио ба телевиденеэр дамжуулагдаха байна.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлени болон Архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ бүхэсоюзна hайн дуранай бүлгэмэй правлени 1986 оной августын 15-да шалгалтын эсэсэй дүнгүүдые согсолхо юм.

(ТАСС).

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэхи

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1985 оной зарим дүнгүүд согсологдожо, Буряадай АССР-эй Статистическэ управленидэ шэнжэлэн үзэгдэhэн байна. Республикымнай промышленность энэ хугасаа соо продукци худалдаха, ажалай бүтээсын талаар түсэбүүдээ тус тустань 100,3 100,8 процент дүүргэбэшье, товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбэй дүүргэлтэ 99,5 процентдэ хүргэгдэhэн байна. Үнгэрhэн декабрь hарадашье энэ дүн оройдоол 99,1 процент болоо. Шэнэ табан жэлэй «богоhо» дээрэ иимэ байдалай шалтагаание шэнжэлээд үзэхэдэ, олон предприятинууд жэлэй эхинhээ хангалтагүйгөөр хүдэлжэ, бүхыдэнь промышленностиин хүгжэлтые хойшонь татаhан байна. Улаан-Үдын — 7, Загарайн районой — 7, Кабанскын районой — 5, Сэлэнгын районой — 3, Прибайкалиин районой — 2 болон бусад зарим районуудай предприятинууд гүрэнэй түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. Эрдэм-техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин хүсые гүйсэд ашаглаха талаар хүдэлмэри hанаhанда хүрэмөөр ябуулагданагүй. Ушар иимэhээ хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой гол дүнгүүд хангалтагүй, алишье талаар түсэбтэ даабаринуудынь дүүргэгдээгүй. «Бурятмебель» нэгэдэлэйхид түүхэй эдээр муугаар хангагдаhанhаа боложо, жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлжэ шадаагүй. Урдань түрүү зэргэдэ ябадаг «Гусиноозерская» шахта малтан абалгын эрхэ байдалай хубилhанhаа уламжалан, хүдэлмэриингөө эршые hуладуулаа. Селенгинскын ЦКК, Тимлюйн цементын завод гээгдэлдэ оронхой.

Жэлэй эхинhээ ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда сроhон Нютагай промышленностиин министерствын мэдэлэй предприятинууд, Зэдын комбинат, Хяагтын плавикошпадай рудник үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараа гээд онсолон тэмдэглэлтэй. Холбоолжоной шулуун нүүрhэнэй уурхай, «Татарский ключ» карьер, «Бурятфермаш» нэгэдэл, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат, гадар трикотаж хубсаhанай фабрика болон бусад олон предприятинуудай бүхы гол дүнгүүд 100 гаран процентдэ хүргэгдэhэн байна. Эдэ коллективүүдтэ КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөн илангаяа эршэ дэлисэтэйгээр ябуулагдана.

Хэлсээтэ нийлүүлгануудай ёhоор промышленна продукци эльгээхэ түсэб республика соо бүхыдөө 97 процент дүүргэгдээ. Экономическа туршалгын эрхэ байдалда хүдэлжэ гараhан 3 предприятиин нэгэниинь — «Электромашина» завод энэ дүнгөө оройдоол 99,4 процентдэ хүргөө. Юуб гэхэдэ, эндэ продукцияа нэгэ жэгдээр гаргажа, саг соонь хэрэглэгшэдтэ эльгээхэ гурим батаар тогтонижоогүй байhаар. hара соо гаргагдадаг продукциин хэмжээнэй 60 процент hарын гурбадахи арбан хоногто тудана гэжэ экономическа шэнжэлгэ харуулна.

Ороной модо бэлэдхэлгын түрүү нэгэдэлнүүдэй социалис мүрысөөнэй эршэ дэлисые үргэдхэхэ талаар үнэтэ үүсхэл гаргахадань, «Забайкаллес» нэгэдэлэй коллектив бүримүhэн дэмжэбэ. Баргажанай леспромхозойхидой энэ үүсхэлые нэгэдэл соогоо эгээл түрүүлэн дэмжээ hаань, Хүрбын леспромхозой Н. Е. Мартыновай бригадынхид энэ ехэ түсэбөө заатагүй дүүргэхын тула «Сүүдхын нормые бэелүүлээгүй hаа, хүдэлмэриингөө газарые орхихогүй» гэhэн уряа доро хүдэлжэ эхилбэ. Социалис мүрысөө иимэ аргаар эмхидхэлгэ хадаа «Забайкаллес» нэгэдэлдэ гээгдэлhээ гарахадань шухала арга нүхэсэл боложо үгэхэ зэргэтэй. Энэ ехэ нэгэдэлэй жэлhээ жэлдэ гээгдэлдэ оролгонь хэмhээ үлүү унжагайршоо бшуу. 1985 ондошье дүнгүүдынь иимэ: продукци худалдалгаар — 89,1, товарна продукци үйлэдбэрилгээр — 87,2, ажалай бүтээсын талаар түсэб 93 процент дүүргэгдээ. Сагай уларилай таагүй байдалай хараада абтаашье hаа, эндэхи коллективүүд арга боломжонуудаа hайнаар хэрэглэжэ шаданагүй. Леспромхозууд cooho гансал Муйска леспромхоз түсэбөө бүхы дүнгүүдээрээ дүүргээ. Баргажанай, Гусиноозерскын леспромхозууд продукци худалдалгаяа 100,6, 101 процентдэ хүргэбэшье, бусад даабаринуудынь бэелүүлэгдээгүй. Байгалай модоной баазын гол дүнгүүдэй 80 процентые «тойронхой» hаань, Селенгинскын бааза 107, 102 105,9 процент гэhэн баримтата тоонуудтай. Юрэдөө, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэдэ, ашаг үрэтэй технологи нэбтэрүүлгэдэ шэнээр дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй ашаа нүлөө эрид дээшэлүүлхээр болоо.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Республикын колхоз, совхозуудай малшад үнгэрhэн жэлдэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ ехээр худалдахын, адууhа малаа олошоруулхын, түл түрэсэ олоор абахын түлөө оролдолго гарган хүдэлөө.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэhэнэй ёhоор, республикын ажахынууд нёдондо дүн хамта 55,9 мянган тонно мяха үйлэдбэрилөө гэхэ гү, али, 1984 онойхидо орходоо, 7,3 мянган тонноор бага мяха абаба. Малай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ талаар Хойто-Байгалай, Загарайн, Ахын районууд амжалта туйлажа, түсэбтэ даабарияа нэрэтэй соготойгоор бэелүүлhэн байха юм. Бэшэ районуудай ажахынууд түсэбөө дүүргээгүй, урзанда жэлэйхиhээ нилээд бага мяха үйлэдбэрилөө. Иигэжэ республика мяха бэлэдхэлэй пунктда тушааха даабарияа оройдоол 78 процентдэ хүргэбэ.

1985 ондо бүхыдөө 151,7 мянган тонно hүн абтаа гэхэ гү, али жэлэй түсэб 92 процент дүүргэгдээ. Энэнь урда жэлэйхидэ орходоо, 3 процентээр бага болоно. Хойто-Байгалай, Ахын, Захааминай районуудай hү hааха даабарияа 101—115 процент дүүргээд байхадань, Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын, Баргажанай районуудай колхоз, совхозууд түсэбөө оройдоол 74—86 процентдэ хүргэбэ. Энэ юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша ажахынууд үнеэдээ шэмэтэ тэжээлээр хангажа гүйсэд шадаагүй, тиимэhээ малай ашаг шэмэнь нэмээгүй.

Республикын шубуушад үнгэрhэн жэлэй туршада дүн хамта 168240 мянган үндэгэ суглуулжа, түсэбөө 96 процентдэ хүргөө. Эндэ Загарайн бройлерно фабрикынхид урагшатай. Тэдэнэр жэлэйнгээ даабариие амжалтатай бэелүүлhэндээ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба ха юм.

Нooho хайшалха түсэб дүүргэгдэнгүй үлөө. 1985 ондо бүхыдөө 54,0 мянган центнер нoohон хайшалагдаха hаа, харин 43,8 мянган центнер сагаан алтан суглуулагдаhан байна. Эндэ ганса Ахын районой хонишод даабарияа дүүргэжэ шадаа, бэшэниинь түсэбөө 56—90 процентдэ хүргөө.

Нёдондо республика соо дүн хамта 101,2 мянган тугал түлжүүлэгдэhэн гэхэ гү, али, урзанда жэлэйхидэ орходоо, 11,8 мянган толгойгоор үсөөн абтаhан байна. Энэнь зуун үнеэн бүридэ орйдоол 73 түл тоологдоно. Кабанскын районой ажахынууд үнгэрhэн жэлдэ зуун үнеэн бүриhөө 87 тугал тон үндэр дүн хитэй сасуулхада, 11 тугалаар доошоо абаhан болоно. Яруунын райондо зуун үнеэн бүриhөө оройдоол 56 түл абтаhан аад, тэрэнэйнгээ аяар 26 процентыень гарзалуулжархёо. Хяагтын, Сэлэнгын районууд олон тугал үхүүлhэн байна.

Республикын колхоз, совхозуудта бүхыдөө 557,2 мянган хурьган түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али урзанда жэлэйхиhээ 67,8 мянган толгойгоор үсөөн абтаа. Зуун эхэ хонин бүридэ оройдоол 65 хурьган абтаhан болоно. Ахын районhоо бэшэниинь, урда жэлэйхидэ орходоо, үсөөн түл абаа. Яруунын районойхид зуун эхэ хонин бүриhөө арай шамай 51 хурьга томо болгоhон аад, тэдэнэйнгээ аяар 40 процентыень гарзалуулаа. Хяагтын, Сэлэнгын районууд абаhан хурьгадайнгаа 37—35 процентыень үхэл гарзада оруулаа.

Поршоонхо абаха талаар Зэдын, Яруунын районууд ехэл гээгдэлдэ оронхой. Тэдэнэр нёдондо үсөөн түл абаhан байха юм. Түнхэнэй район 1985 ондо урда жэлэйхидэ орходоо 77 поршоонхоор үсөөе абаад, тэрэнэйнгээ 37 процентыень гарзада оруулаа. Үнгэрhэн жэлдэ Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Түнхэнэй районууд үхэрөө, Хяагтын, Хэжэнгын районууд хонидоо, Прибайкалиин, Түнхэнэй районууд гахайгаа, Захааминай, Яруунын, Баунтын районууд адуугаа хоролтодо олоор оруулаа.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар мүнөө тодорхой хүдэлмэри ябуулагдаха ушартай. Ушар тиимэhээ колхоз, совхозуудай малшад, мэргэжэлтэд энэ гээгдэлhээ гарахын тула зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай.

ЭГЭЭЛ ТҮРҮҮЛЭН ДЭМЖЭЭД...

СССР-эй Ой модоной, целлюлозо-саарһанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын мэдэлэй «Иркутсклеспром», «Кареллеспром», «Костромалеспром», «Свердлеспром», «Томлеспром» нэгэдэлнүүд ороной модо бэлэдхэлгын ажалша коллективүүдтэ хандажа, КПСС-эй XXVII съездын нээгдэтэр модо бэлэдхэхэ ба зөөхэ талаар жэлэйнгээ түсэбэй 25 процентые, майн 1 болотор жэлэй түсэбэй 55 процентые бэелүүлхэ гэһэн патриотическа үүсхэл гаргаһан байна. Баргажанай леспромхозой коллектив «Забайкаллес» нэгэдэлэй коллективүүд сооһоо эгээл түрүүлэн энэ үүсхэлые дэмжэв. Манай штатнабэшэ корреспондент Л. Цыремпилов эндэхи модошодой ажал, хүдэлмэри тухай хөөрэнэ.

...Хоёр тээһээ үндэр саһата хүтэлнүүдээр хашагдаһан ойн үгсүүр харгыгаар машинамнай жүдхэнэ.

— Мүнөө жэл саһан ехээр ороо. Зарим тээ зузаанинь 60—70 сантиметртэ хүрэнэ, үшөөшье ехэ байна, — гэжэ хажуудамни һууһан А. И. Сергин ажаглаадхина.

Александр Иванович хэды залуушье һаа, ой модоной промышленностьда дүршэлтэй мэргэжэлтэн болонхой. Красноярск хотодо техникум дүүргэһэнэй удаа Баргажанай леспромхоздо хүдэлхөөр эльгээгдээ бэлэй. Модо бэлэдхэлгын Лебяжинска участогта мастераар хүдэлһэн, мүнөө эндэ техноругаар томилогдонхой. Гансашье Буряад нютаг соогоо бэшэ, мүн бүхы орон соогоо мэдээжэ болоһон В. И. Тормозовой суута бригада тухай тэрэ юрэнхыгөөр хөөрэнэ: «Үнэн дээрээ Владимир Иванович өөр тухайгаа дурдуулха ехэ дурагүй хүн юм. Ажалай түрүүшүүл хагнашье олон ха юм гэдэг. Теэд Баргажанай леспромхоз тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, заатагүй Тормозовой нэрэ эгээл түрүүлэн нэрлэгдэдэг. Юундэ гэхэ гүт? Харюунь юрын: адли эрхэ байдалда хүдэлдэг бусад бригаданууд тормозовойхидой түйлаһан дүнгүүдтэ яашье хүрэжэ шаданагүй бшуу. Өөрөө Владимир Иванович хэды налархай, зохид хүн гээшэб».

Ажаллаха эрхэ байдалайнгаа талаар тэдэ бусадһаа илгаагүй аад, ямар онсо арга нөөсэтэйб гээ һаа, социалис мүрысөө эмхидхэлгэнь дээдын хэмжээндэ табигданхай гэжэ тодорхойлмоор. Модо бэлэдхэлгын, ашажа зөөлгын график хуулитаар сахигдадаг гэбэл, алдуугүй. Бүридхэл һайнаар хэгдэнэ. Хэды шэнээн модоной бэлэдхэгдэһэн тухай тодо мэдээнүүдэй гар доро байхада, хүтэлбэрилэгшэдтэшье, мэргэжэлтэдтэшье, өөһэдтэньшье аятай бшуу.

Лебяжинска участогта Тормозовой бригадынхидһаа гадна Петр Мисюркеевэй, Геннадий Ожиговой, Иван Дружининай бригаданууд хүдэлдэг гэжэ мэдэжэ абабабди. Һүүлэй үедэ эндэ һайн дураараа модо шэлэжэ отолдог болоһонһоо хойшо бригаданудай нэгэ газарһаа ондоо тээшэ «нүүлгэ» олошоронхой. Бригада хэдышье онобшотой һайнаар, эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг һаа, иимэ «нүүлгэнэй» үедэ 400—500 кубометр продукци гаргаха аргаяа алдадаг юм. Гэбэшье Лебяжинскын модо бэлэдхэгшэд гансашье гээгдэлһээ гаража шадаа бэшэ, түсэбөө бүри үлүүлһэн юм.

1986 ондо модо бэлэдхэлгын пунктын коллективэй урда ехэ зорилго табигдана. Партиин XXVII съездын нээгдэтэр 49 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ ёһотой. Иигэжэ январь һарада үдэр бүри дунда зэргээр 1000 кубометр модон, февральда бүри ехэ — 1045-да хүргэгдэхэ юм. Энэнь коллективэй арга боломжотойнь таарамжатай гээшэ гү?

— Таарамжатай. Үнгэрһэн жэлэй декабрьта үдэр бүри бидэ дунда зэргээр 850—900 кубометр бэлэдхээбди. Бага зэргээр шандааһаа шангадхаал һаа... Тормозовойхидто найдал бата,— гэнэ нүхэр Сергин.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр Тормозовой ой соохи «баазада» хүрэжэ ерэбэбди. Модошодой эдеэ хоолоо баридаг, амарда ногоон вагон, хажуудань бригадын автомашина харагдана. Тээ саана модо таллуулдаг трактор түглынэ.

— Нүгөөдынь эмдэрээ һаа, хэрэгтэй болохо. Заатагүй хэрэгтэй,— гэжэ Александр Иванович баталан хэлэнэ.

Хюрөөнүүдэй дүнгинэн хүдэлхэнь, тракторнуудай таршаганахань таһалданагүй. Эндэшье, тэндэшье зуун жэлнүүдые «наһалһан» мододой хүндөөр «уухилан» газарта унахань дуулдана. Владимир Ивановичта дүтэлхэдэмнай, ябууд дундаа хубсаһанһаа саһа һэжэржэ унагаагаад, хөөрэлдөөндэ ороно.

— Бригадамнай гурбан халаан боложо хубааранхай. Тээ дүтэхэнэ Николай Сергеевэй, Геннадий Игнатьевай звенонууд хүдэлнэ. Хоорондоо мүрысэдэг. Дүн хамта 15 хүн хүдэлнэбди. Модо унагааха гээшэ амар хэрэг бэшэ даа,— гээд, тэрэ һанаа алдана.

Үнэхөөрөө тиимэ ааб даа. Илангаяа үбэлдөө бэрхэтэй. Туһалагшагүй хүдэлхын аргагүй. Хэрбээ модо тойруулаад саһыень саг сооно этэржэ үрдеэгүй һаань, модо унагаахань бэрхэтэй ха юм. Мүнөө звенонуудай нэгэндэ Алексей Довгаль нэгэ модонһоо нүгөө модондо гүйхын тооной хүрэжэ, саһа этэрнэ. Хаа-яа трактористдашье туһална. «Энэтнай гол хүдэлмэри бэшэ ха юм. Энэ ажалыетнай гоёноб» гэжэ тэрэ нэгэтэшье хэлээгүй. Юуб гэхэдэ, эндэ коллективэй нэрэ хүндын түлөө тэмсэлдэ ехэ, бага гэжэ юумэн байдаггүй. Хоорондоо харилсаата мэргэжэлнүүдые бригадынхид амжалтатай шудаланхай.

— Ондоогоор аргагүй,— гэжэ Тормозов батадхана.— Томодхогдоһон бригадада ямаршье сагта хүн бүхэн нүхэрөө һэлгэжэ, үйлэдбэриин эрилтээр ямаршье ажал хэжэ шадаха ёһотой. Съездые угтуулан абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхээр шиидэнхэйбди.

Түрүү бригадирай найдамтай үгэеэ хэлэхэдэнь, леспромхозой коллектив бүхыдөө КПСС-эй XXVII съездын нээгдэтэр тодорхой ямар уялгануудые абанхайб гэжэ һонирхоо һэмди. Түүхэтэ энэ үдэр болотор эдэнэр 84 мянган, майн 1 болотор 167.000 кубометр модо бэлэдхэжэ зөөхэ зорилготойнууд. Энээниие түйлахын тула ажалай эмхидхэл эрид һайжаруулха, бии байгаа техникээ гүйсэд һайнаар ашаглаха бригадна подряд үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин бүхы шатануудта журам, гурим шангадхаха хэрэгтэй.

КПСС-эй райкомой бюро, арадай депутадуудай районно Советэй гүйсэдком Баргажанай леспромхозой коллективэй үүсхэлые бүримүһэн һайшаагаа.

Мэргэжэлтэдэй тодорхойлһоной ёһоор модо бэлэдхэлгын бүхы 3 участогта сүүдхын туршада 1955 кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, эльгээгдэжэ байха ёһотой.

— Манай коллектив нэгэтэ бэшэ социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан байха юм. Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүд энээниие гэршэлнэ. Орёо бэрхэтэй эрхэ байдалда хүдэлөөшье һаа, модо бэлэдхэхэ түсэб 60 мянган кубометрээр үлүүлэгдээ, 900 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые 470 модо бэлэдхэгшэд болзорһоо урид дүүргээ. Тэрэ тоодо В. И. Тормозовой хүтэлбэрилдэг бригада оролсоно. Бүри 1984 оной май һарада эдэнэр табан жэлээ түгэсхөө бэлэй.

Социалис мүрысөөнэй манлайда коммунистнууд дабшана. В. Яковлевай ударидадаг модо бэлэдхэгшэдэй комплексно бригадын гэшүүдые, модо зөөдэг автомашинануудай жолоошод Владимир Белик, Валентин Гагарин, Алевтин Плеханов, Владимир Сакуев гэгшэдые магтан дурдамаар.

Баргажанай модошод ороной модо бэлэдхэлгын түрүү коллективүүдэй уряае нэгэдэл соогоо эгээл түрүүлэн дэмжээд, хүдэлмэрөө үдэр бүри эршэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: леспромхозой эрхим модо унагаагшадай нэгэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник В. Н. Карбышев.

Авторай фото.

ШЭНЭ ГУРИМДА ОРОБО

Һаяхан Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикада үйлэдбэриин шэнэ комплекс ашаглалгада тушаагдаба. Энэ хадаа руда ехээр шанаржуулгада шухала арга нүхэсэл болохоһоо гадна шанарыень дээшэлүүлгэдэ нүлөөлхэ юм. Барилга-хабсаралгын управлениин коллектив энэ комплексые тон богони болзор соо, һайн шанартайгаар бодхоогоо. Юнхэрэй рудингта руда малтан абалгые 30 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгогдобо гээшэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада шанаржуулгын фабрикын коллектив 1,5 миллион түхэригэй материально-техническэ нөөсэнүүдые арьбалаа. Үйлэдбэриин 12 участок, 68 бригада табан жэлэй түсэб болзорһоонь холо урид дүүргээ һэн. Гадна хуушарһан түхеэрэлгэнүүд шэнэлэн һэльбэгдээ, ажалай түрүү технологи нэбтэрүүлэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар комбинат бүхыдөө руда шанаржуулгаяа 50 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Комбинадай коллектив түйлаһанаараа һанаагаа амарнагүй. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ шанаржуулгын фабрика гүйсэд һэльбэн шэнэлэгдэжэ, Холтоһоной рудник руда малтан абалгала бүри дээшэлүүлхэ, товарна продукци гаргалгашье горитойгоор ехэ болохо юм. Мүн барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг цех үргэдхэгдэжэ, 10 мянган кубометр хүрэтэр түмэр бетон зүйлнүүдые хабсаргадаг болохо». Үнгэрһэн жэлые энэ цехэй коллектив нилээд амжалтатай түгэсхөө. Товарна продукци үйлэдбэрилхөөр даабари 101, продукци худалдалгаар — 110,6 процент бэелүүлэгдээ. Л. А. Пономаревагай хүтэлбэрилдэг түмэр бетон зүйлнүүдэй участогай коллектив үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Жэлэй һүүлшын квартал социалис мүрысөөндэ илагшад гэхэдэ, бетон үйлэдбэрилхэ, модо хюрөөдэхэ ажалда А. М. Бутинагай, А. Н. Александровой бригаданууд шалгараа һэн. Модо унагаагша В. Д. Гармаев, хэмжүүрлэн тайрадаг А. Н. Баландин, жолоошон М. Н. Русаков гэгшэд мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэд гэжэ мэдэрэгдээ бэлэй. Партиин XXVII съездын нээгдэтэр цехэй коллектив түсэбһөө гадуур 2,5 мянган түхэригэй продукци гаргахаар зориглонхой.

1986 ондо комбинадай барилгашад ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай байшан, худалдаа наймаанай магазин, 115 квартиратай гэрэй хахадыень ашаглалгада үгэхөөр хараалаа.

Хажуугаарнь тамаралгын бассейнэй барилга эхилэгдэхэ. Бассейн барилгада гансашье Зэдын комбинадай цехүүд хабаадаха бэшэ, мүн Закаменск хотын бусад предприятинууд, эмхи зургаанууд хубитаяа оруулха юм.

Зэдын комбинадай коллектив 1986 онһоо ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда оробо. Коллективэй хэһэн ажал гаргаһан продукциинь хэмжээгээр тодорхойлогдохо, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэниинь мүн лэ тэрээгээр түлэгдэхэ болоно.

Д. ЛЫГДЕНОВА.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ХЭРЭГЛЭХЭ

1986 он манда онсо удха шанартай. Юуб гэхэдэ, байгша оной февраль һара соо КПСС-эй XXVII съезд болохонь ха юм. Коммунистнуудай энэ ехэ хуралдаанай урда тээ манай колхозникууд ажалдаа зарим тэды амжалта түйлаа. Тусхайлбал, таряашаднай үнгэрһэн жэлдэ баян ургаса хуряажа абаа. Дүн хамта 21,3 мянган центнер шэниисэ, 10,2 мянган центнер обёос, 3,3 мянган центнер хара таряан, 312 центнер ешмээн суглуулагдаа. Иигэжэ бидэ гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээбди, ерэхэ ургасада 5500 центнер һайн шанартай хүрэнгын ороохо хаагаабди.

Манай таряан ажал эрхилэгшэд һүүлэй үедэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэнэнэй, газар тариалан эрхилхэ зональна гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар тогтуурятай ургаса абадаг болобо. Эндэ ганса ороохо таряан ехээр абтаа бэшэ, мүн адууһа малай тэжээлдэ оруулагдаха ургамалнууд элбэгээр ургуулагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ 9000 тонно үбһэн, 500 тонно сенаж, 2100 тонно силос болон бусад тэжээл нөөсэлэгдэжэ, гүүртэ, отара, фермэнүүдтэ хубаарилагдан үгтөө.

Хабарай тарилгаһаа эхилээд, ургаса хуряажа дүүргэтэрээ колхозой механизаторнууд район соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой зүгһөө барюулагдаһан дамжуулгын Улаан тугые алдангүйгөөр, батаар барижа ябаа. Энэ түйлагдаһан амжалта хүн бүхэнэй, илангаяа коммунистнуудай оруулһан хубитаһаа эшэ үндэһэтэй.

Нийтын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ үедэ В. Г. Гороховскиин хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал хоёрдохи звеногой гэшүүд амжалта түгэсөөр ажаллажа, 2692 центнер үбһэ бэлэдхэхын орондо 3000 центнер тэжээл нөөсэлһэн байха юм. Тус звенодо 10 хүн хамтын подрядай гуримаар хүдэлөө.

Ургаса хуряалга соо комбайнернуудай дунда социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлэгдээ һэн. Тэрэнэй дүнгүүдынь табан хоног бүхэндэ согсологдожо, илажа гарагшадта колхозой правлениин, партбюрогой зүгһөө дамжуулгын вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг байгаа. Ажахын түрүү комбайнер, коммунист А. П. Кобылкин 190 гектарай ургаса сабшаад баал болгожо, 4000 центнер ороохо сохижо, түрүүшын һуури эзэлээ бэлэй. Слесарь-заһабарилагша А. И. Дрязгов, автомашинын жолоошон В. В. Черных, механизатор В. И. Гороховский, гагнууршан С. Н. Гороховский болон бусад һайнаар ажаллажа, олоной магтаалда хүртэһэн байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар колхоз гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ даабарие 137 процент дүүргэһэн алдартай.

Һаяхан үнгэрһэн областной партийна 33-дахи конференциин материалнуудтай дүтэ танилсахадаа, бидэ үшөө һайнаар хүдэлхэ аргатай байһанаа мэдэрнэбди. Ажахын ямаршье һалбарие абабал, шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд бии гэжэ ойлгонобди. Илангаяа мал ажалда дутуу дунданууд үзэгдэһөөр. Энэ дутагдалаа усадхаха талаар колхозой правлени, партбюро ажалаа ябуулдаг гээшэ. Нёдондо, урзандашье нооһо хайшалжа тушааха, хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбүүд дүүргэгдээгүй. Манай һүнэй фермэдэхи байдал хүн зоной һанаае ехээр зобсоно. Үнгэрһэн жэлэй дүн абажа харахада, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудай бии байһаниинь элирнэ. Шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо бидэ энэ дутагдалаа усадхаха талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулжа байнабди. Урда жэлнүүдтэ үнеэдые оньһон аргаар һааха зунай лагерь бариха тушаа хэды олон дахин хубхай хооһон хөөрэлдөөн гарагша гээшэ һэм. Мүнөө тэрэнээ бэрижэ дүүргэбди. Иигэжэ зунай һайхан сагта элбэг һү абаха тусхай талмайтай болообди.

Колхозой правлени, партийна органзаци мүнөө үбэлэй һарануудта үнеэдэйн гээ ашаг шэмыень нэмээхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Илангаяа тэжээл буйлуулдаг цехээ анхаралдаа абанхайбди. Тэрээнгүйгөөр бидэ һү һаамаа дээшэлүүлжэ шадахагүйбди. Сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ гээшэ хүн бүхэнэй нангин хэрэг мүн. Мүнөөдэрэй байдалаар коммунистнууд П. С. Нетесова, Т. М. Красильникова гэгшэд өөһэдынгөө бүлэг үнеэдһээ сүүдхэдэ 140—160 килограмм һү абана. Эдэнэрэй түйлаһан үрэ дүнгүүдынь бэшэндэ жэшээ боложо үгэнэ бшуу.

Хонин ажалаа саашадань хүгжөөхын тула зоотехмэргэжэлтэд, хонишод энэ табан жэлэй хугасаа соо амжалта түгэсөөр хүдэлхэ болоно. Партбюро энэ шухала хэрэгые анхаралдаа абанхай. Хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, кадрнуудые шэлэн олохо, түрүүшүүлэй түйлаһан үрэ дүнгүүдыень, дүй дүршэлыень олондо дуулгаха гэжэ хододоо оролдодог гээшэ. Нэгэ жэшээ дээрэ эдэ хэлэһэнээ батадхахаяа һананаб. Василий Дмитриевич Кобылкин олохон жэлэй туршада түмэршэ дарханаар амжалтатай хүдэлдэг байгаа. Теэд тэрэниие партийна организаци хонишоноор хүдэлхыень дурадхаа һэн. Тэрэ уданшьегүй түрүү хонишодой зэргэдэ гараа бэлэй. КПСС-эй гэшүүд В. Д. Кобылкин, Ю. С. Хамуев гэгшэд баһал манай дурадхалаар хонишод болоод, яһала һайн ажаллажа ябана.

Иимэ ажалай эрхим жэшээ харуулдаг коммунистнууд манда олон. Энэ гараад байһан арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилээд һайнаар хүдэлхэ, бии байгаа дутуу дундануудаа усадхаха, арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ бидэнэрэй мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Манай колхоз Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хэм оролсоод, энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Б. КОБЫЛКИНА,
Мухар-Шэбэрэй районой «Путь Ленина» колхозой партбюрогой секретарь.

АЛИШЬЕ ТАЛААРАА АШАГТАЙ

Үхэрнүүдые нэгэ газарта олоор барижа, шахан таргалуулдаг онол арга һүүлэй үедэ республика соомнай үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхоздо, Кабанскын районой Хандалын совхоздо, Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо, Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоздо, мүн бусадшье ажахынуудта энэ онол арга ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Шэнэ жэлэй урда тээ Хориин районой Хасууртайн совхозой ажал хэрэгтэйнь танилсабаб. Эдэнэр гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малаа уужам ехэ байра соо байлгажа, шахан таргалуулна.

Хасуурта һууринай баруун хойно ута хашаа соо 176 толгой хашараг, гунад бүлэг болгожо хубаарилагданхай, хорёонууд соогуур хаалтатай харагдана. Энэ байрань 16 секци болгогдонхой, нэгэ секци соонь 11 үхэр байлгагдана. Хашаагай шалань забһартайгаар хэгдэнхэй. Эдэ хорёонуудай хажуу талаарнь нэгэ захаһаа нүгөө хүрэтэрнь тэжээлэй хобоо хобтонууд түхеэрэгдэнхэй. Эндэ байһан мал уягдадаггүй дээрэһээ дуратай сагтаа толгойгоо газаашань гаргажа, хобто соохи үбһэ тэжээл эдихэ аргатай. Эдэ хобтонуудай хоорондуур трактораар ябажа, үбһэ тэжээлыень тараажа үгэхэ зай үлөөгдэнхэй. Мүн лэ секци бүхэндэнь тусхай соргоор бүлеэн уһан дамжуулагдана. Байрань калорифераар дулаасуулагдадаг юм. Дорохи нойтониинь, шэбхэ шабааһаниинь шлангатай уһаар урадхуулан арилгагдаад, һүүлдэ тэрэнь НШ-50 түхэлэй насосоор тракторай тэргэдэ ашагдана. Тэрэниие оператор мэргэжэлтэй Е. Е. Кожевников эрхилдэг юм.

— Энэ малай байра совхознай нёдондо барижа, ашаглалгада тушаагаа. Эндэ, проектын ёһоор, 200 толгой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулагдаха ёһотой. Мүнөө 170 мал байлгагдана. Эдэниие үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь һара соо шахан таргалуулгада табяа һэмди. Тэдэмнай бултандаа байгша оной нэгэдэхи квартанай түсэбэй дүүргэлтэдэ эльгээгдэхэ юм, — гэжэ түбэй отделениие эрхилэгшэ С. З. Сажинов хөөрэнэ.

— Тиихэдээ эдэ үхэрнүүдээ мяханда тушаахадаа толгой бүриин шэгнүүрыень хэды килограммда хүргэхэ зорилготойбта? — гэжэ асуубаб.

— Тэдэнээ бидэ январиин һүүл багаар, февраль һарын эхеэр мяханай комбинадта абаашахадаа, толгой бүриинь шэгнүүрые дунда зэргээр 360—370 килограммда хүргэхэ ёһотойбди. Энэ зорилгоёо заатагүй бэелүүлхын тула хашараг, гунадтаа һайн тэжээл эдюулхые оролдонобди. Жэшээлхэдэ, мүнөө толгой бүхэндэнь жэжэ болгожо хэршэгдэһэн 6 килограмм үбһэ, 15 килограмм силос, 4 килограмм талха таряанай зүйл, 8 килограмм буйлуулагдажа шанагдаһан һолоомо үгэдэгбди. Тиихэдээ мал бүхэндэ 11 килограмм тэжээлэй единицэ хүртэһэн болоно, — гэжэ Сергей Занабазарович харюусаба.

Иимэ тэжээл үдэрэй дүрбэ дахин эдиһэн мал шэгнүүриеэ хараа байса нэмээнэ. Үнгэрһэн һарын дүнгөөр эндэхи үхэрнүүдэй толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 600 граммаар нэмээгдээ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 200 грамм ехэ нэмэлтэ абаа.

— Хүндэ шэгнүүртэй, тарган мал гүрэндэ тушаахадаа, ажахын экономикэнь һайжарха, манай түлбэримнайшье дээшэлхэ ха юм. Тэрэнэй түлөө бидэ оролдодог гээшэбди. Тугаар отделениие эрхилэгшэ танда хэлэнэ һэн. Гүрэндэ худалдаха малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрыень 360 килограммда хүргэхэ зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжотойбди. Энэ мүнөө байһан малай олонхиниинь 380—400 килограммда хүрэхэ гэжэ һананаб. Үндэр ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абаха гээшэ малшадай оролдосоһоо гол түлэб дулдыдаг ха юм. Бидэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг хадаа энээндэ онсо анхаралаа хандуулнабди, — гэжэ ахалагша малшан В. Г. Вахрушев мэдүүлбэ.

Владимир Георгиевичын даадаг бишыхан коллективтэ 5 хүн эбтэй эетэйгээр ажалладаг юм. Тэрэнэй хүбүүн Валерий, А. И. Мартынова, тракторист С. Г. Брылев, Е. Е. Кожевников гэгшэд амжалтатай хүдэлжэ байна.

Зэргэлээд байһан тэжээл буйлуулдаг цехтэ орообобди. Эндэ нүхэр А. С. Данилов жэжээр хэршэгдэһэн бүдүүн тэжээл талха таряанай зүйлтэй, элдэбын минеральна бодосуудтай холижо шанадаг ажалтай байба. Энэ буйлуулагдаһан тэжээл шахан таргалуулагдажа байһан малда, мүн эндэһээ табяад метр зайда байрлаһан залуу бүрүүнүүдтэ, туганнуудта эльгээгдэнэ.

Тэндэһээ гарахатаймнай сасуу үндэр хоорботой тэргэ шаргаалһан МТЗ түхэлэй трактор манай хажууда хүрэжэ ерэбэ.

— Энэ хүнтэймнай танилсыт, яагаа саг соогоо ерэбэб. Сергей Георгиевич Брылев гээшэ. Наһаараа хэды залуушье һаа, ажалдаа һайн хүдэлдэг, манай коллективэй үрдаа хараха хүнүүдэй нэгэн болоно, — гэжэ ахалагша малшан магтаба.

Хараха янзада дунда зэргын бэетэй, хирбэгэр хара һахалтай хүбүүн. Тэрээндэ хэдэн асуудалтайгаар хандахадамнай, тэрэ иигэжэ тодоор харюусаа һэн.

— Ажалнайшье тиимэ хүндэ гэхээр бэшэл даа. Ядаха юумэн үгы. Гэбэшье харюусалгатайгаар, үдэр бүри оролдожо хүдэлбэл, һанаһандаа, зориһондоо заатагүй хүрэхэ ха юмши. Намда тэжээл хубаарилха ажал даалгагданхай. Үглөөгүүр, үдэр рационой ёһоор хэршэгдэһэн үбһэ, буйлуулагдажа шанаһан һолоомо, харин үдэшын табан сагта силос, долоон сагта таряа талханай зүйл тараажа үгэдэгби, — гэбэ.

Энэ ажахын түрүү онол аргатайнь танилсахадаа, нэн түрүүн малые нэгэ газарта олоор баряад, оньһон техникын хүсөөр, мүнөө үеын эрилтэдэ таарама эрхэ байдалда хүдэлхэдэ, ашагтай гэжэ ойлгобобди. Хоёрдохёор, тэрэ байраяа үргэдхэжэ, олон толгой мал тэндээ барибал, алишье талаараа ашаг олзотой байхань мэдээжэ.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист С. Г. Брылев.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Хориин район.

Би түрэл ажахыдаа 1975 онһоо хойшо һаал[...] нэб. Энэ хугасаа соо яһала дүй дүршэлтэй б[...] даа. Һүүлэй жэлнүүдтэ түйлаһан дүнгүүднишье [...] лонхой. Манай Улаан-Горхоной һү һаалиин [...] хэрэгээрээ суурхаһан малшад нилээд олон [...] хэдэ, һаалишад Е. Л. Сагалуева, П. М. Хальбае[...] кова болон бусад үнеэн бүриһөө 3000 килог[...] түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэт[...] угтажа байнад.

Манай фермын һаалишад өөһэд хоорон[...] заншалтай юм. Социалис мүрысөөн онсо удха[...] гэхэдэ, тэрэниие зүбөөр эмхидхэжэ шадаал [...] гүүдэй үндэһэ һуури табиха ушартайбди. [...] доо мүрысэн ажаллахадаа, бэе бэеһээ дуту[...] хые оролдодог байха юм.

ЭРХИ[...] ҺААЛИШАД[...] ЖЭШЭЭГ[...]

Ехэ һү абалга үшөө ажалай олон зүйлнүүд[...] Тон шухалань гэхэдэ, үнеэдтэ һайн шанартай [...] ёһотой. Байһан үбһэ тэжээлээ заатагүй бу[...] үгэхэдэ, тэрэнь хэр ашаг үрэтэй байнаб гэжэ [...] анхарха зэргэтэй. Би энэ шухала хэрэгтэ ехэ [...] лагшаб. Иигэжэ үнеэдтээ буйлуулһан тэжээл [...] фермын коллектив яһала амжалта түгэсөөр [...] хай. Улаан-Горхоной фермэһээ гурбан мян[...] намтайгаар дүрбэн хүмнай гараба. Иимэ үрэ[...] наб гэхэдэ, мантай хамта хүдэлдэг бусад нүхэд[...] дабаха аргатай байна гэжэ хэлэхээ һананаб. [...] үүлтэрэй үнеэд даалгагданхай бэшэ, нэгэн ад[...] лаа эдеэлүүлэгшэбди.

Манай нүхэр Р-С. А. Пархаева олохон жэл[...] мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябалсадаг, эрх[...] гүүдые харуулдаг коммунист гээшэ. Тэрэ х[...] шуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургааб даа, [...] гүй. Олоной хэрэгтэ хододоо һаналаа табиж[...] юм. Тиимэл хадаа тэрэниие нютагаймнай, [...] нистнууд областной партийна конференциин [...] гаа бшуу.

Саашань фермынгээ ажал хэрэг дээрэ то[...] коллектив һү һааха, гүрэндэ худалдаха табан [...] барие эртүүр дүүргээд, түсэбһөө гадуур ни[...] жа, тушааһан байха юм. Совхознайшье гүрэн[...] арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабарие [...] шээтэй. Энэ түйлагдаһан үрэ дүнгүүд ганса эр[...] оруулһан хубитаһаа бэшэ, харин ажахын бүхы[...] жалтаһаа эхитэй гэхэ байнаб.

Манда шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл [...] бата найдамтай тэжээлэй бааза байгуулха гэ[...] гол зорилго болоно. Хоёрдохёор, үнеэдэй [...] жаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха [...] дахяар, өөһэдын кадрнуудые бэлэдхэхэ гээшэ [...] шанартай. Эдэ бүгэдые һаяын сагта шиидхэ[...] най Улаан-Горхоной һүнэй фермын коллекти[...] публиканска гурбан мянгатанай клубай гэшүү[...] байгаа.

Түнхэнэй районой Сая[...] һаалишан, респуб[...] мянгатанай [...]

ТҮНХЭНЭЙ РАЙОНОЙ САЯАНАЙ СОВХОЗОЙ УЛААН-ГОРХОНОЙ ҺҮНЭЙ ФЕРМЭДЭ КОММУНИСТ Р-С. А. ПАРХАЕВА ҮНИХЭНЭЙ ҺААЛИШАНААР ХҮДЭЛДЭГ. ҮНГЭРҺЭН ТАБАН ЖЭЛЭЙ ХУГАСАА СОО ТЭРЭ ҺҮ ҺААХА ДААБАРИЯА ДҮҮРГЭҺЭН АЛДАРТАЙ. НЁДОНДО ДҮРШЭЛТЭЙ МАЛШАН ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ ДУНДА ЗЭРГЭЭР 2500 КИЛОГРАММ ҺҮ АБАҺАН БАЙНА.

ЭРХИМ ҺААЛИШАН Р-С. А. ПАРХАЕВА ҮНГЭРҺЭН ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ХАБААДАЛСАА ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ҺААЛИШАН Р-С. А. ПАРХАЕВА.

В. ТУЛАЕВАЙ ФОТО.

ДЭЭДҮҮДЭЙ ЭЛМЭРИ

НЭ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭ ХҮРЭМӨӨР ХҮДЭЛХЭ

комплексно программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар горитой хэмжээнүүд хараалагдажа, агропромышленна комплексдо ехэ хубилалтанууд болоно байнхай. Эдэ хубилалтанууд бэ хубилган шэнэдхэлгэ богони болзор соо дүүргэгдэхэ ёһотой.

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүд КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он), апрелиин болон октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, харьяата газар дээрэхи предприятинууд, колхозууд, совхозууд, организацинууд ба эмхи зургаануудай экономическа ба социальна хүгжэлтын асуудалнуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө эрхэ түлөөлэлгэнүүдые гүйсэдөөр хэрэглэхын түлөө оролдоно.

Республикын олонхи нютагай Соведүүд һуурин тосхоной гү, али хото городой экономико ба соёл болбосоролой асуудалнуудые комплексноор шиидхэхэ зорилго бэелүүлнэ. Юуб гэхэдэ, республикымнай ехэ, багашье һуурин тосхондо, нютагай Соведэй харьяата газар дээрэ колхоз гү, али совхоз, һургуули, медицинскэ эмхи зургаан, Соёлой байшан гү, али клуб, библиотекэ, магазин, хүүгэдэй саад, хэлхээ холбооной отделени, промышленна предприяти болон бусад эмхи зургаанууд байдаг гэшэ. Тодорхойлон хэлэбэл, республикын районуудта болон районуудай мэдэлэй городуудта 300 гаран промышленна ба барилгын элдэб организацинууд тоологдодог юм. Тиихэдэ худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой 2000 гаран предприятинууд, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаанууд бии. Нютагай Соведүүд эдэ олон предприятинууд, колхоз совхозууд, нютагай Соведүүд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулжа, ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэлые нарижуулха, оньһон техникэ үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ талаар хоз, совхозууд гү, али эмхи зургаануудай хүдэлмэриие залан хүтэлбэрилжэ, гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхынь түлөө хэмжээнүүдые абажа байха уялгатай.

Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Кабанскын, Загарайн, Улаан-Үдын Советскэ районно Соведүүд, Хойто-Байгалай районой Шэнэ-Уоянай, Северомуйска, Тоннельнэ поселково, Тарбагатайн районой Саянтын, Десятниковско сельсхэ, Загарайн районой Онохойн поселково, Ключевской, Шэнэ-Бэрээнэй сельскэ, Бэшүүрэй районой Узколугска, Бага-Куналейн, Шэбэртын сельскэ, Кабанскын районой Каменскын поселково, Хяагтын районой Хүдэриин сомоной, Яруунын районой Эгэтын-Адагай сомоной, Хэжэнгын районой Шэнэ Хэжэнгын поселково Соведүүд хүдэлмэриеэ эрхилэлгын баян дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой арадай депутадуудай Шэнэ-Уоянай поселково Совет һүүлэй долоон жэлэй туршада республикын сельскэ болон поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн республиканска социалис мүрысөөндэ шалгаржа, 5 дахин шанда хүртэһэн байна. Манай республикын Верховно Соведэй Президиум экономическа ба социальна хүгжэлтын комплексно түсэбые хангаха талаар тус Соведэй ябуулдаг хүдэлмэриие һайшааһан юм. Шэнэ-Уоянай поселково Совет социальна хүгжэлтын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулдаг. 1984—1985 онуудта 3120 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр, үмсын 18 гэр ашаглалгада оруулагдажа, һунгагшадай захяагаар бани, кафе, теплицэ, телевидениин хоёрдохи программа харуулха түхеэрэлгэ баригдаа. Эндэ бүхы соёлой ба спортивна хүдэлмэри соёлой-спортивна комплексуудай ашаар удаа дараалан бэелүүлэгдэнэ. Эндэхи комплексын бүридэлдэ дүрбэн клуб, 5 библиотекэ, нэгэ спортзал, санын бааза, амаралтын зоно оролсодог.

Соведүүдэй хүдэлмэри гүйсэдкомой түрүүлэгшын эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдадаг гээд мэдээжэ. Хүдэриин сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Д. Тубденова, Новоильинскын — Л. П. Синицына, Онохойн—Е. Б. Попова, Северомуйскын—Н. Г. Гумерова, Тоннельнын—Л. М. Филатова, Шэнэ-Уоянай—Кочетова, Шэнэ-Бэрээнэй—М. К. Кузьмин, Саянтын—Г. М. Сафонов, Узколугскын—П. Т. Разницын гэгшэд тиимэ түрүү үзэл бодолтой, эдэбхи үүсхэлтэй түрүүлэгшэнэрэй тоодо оролсодог.

Хяагтын районой Хүдэриин сомоной Соведтэ сесси үнгэрэгдэдэг дүй дүршэлынь һонирхолтой. Сессидэ бэлэдхэл 25 үдэр урид эхилдэг. Сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудал Соведэй хүн зондо эртээнһээ мэдээсэгдэдэг юм. Депутадууд, мэргэжэлтэд болон Соведэй эдэбхитэдһээ бүридэһэн тусхай комисси сессидэ бэлэдхэлгын бүхы хүдэлмэри ябуулдаг гэшэ. Удаань депутадууд сессиин шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар һунгуулиин округуудта хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг заншалтай.

Соведэй харьяата газар дээрэ байдаг предприятинуудай эмхи зургаануудай хүдэлмэриие нютагай Совет шадамараар хүтэлбэрилнэ. Соведэй саг үргэлжын комиссинууд хододоо шухала олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, хэмжээнүүдые абадаг гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хойто-Байгалай районой Северомуйска поселково Совет ажалшад коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тус тосхоной 30 гаран предприяти, организаци ба эмхи зургаанууд социалис мүрысөөндэ хабаададаг болоо. Соведэй гүйсэдкомой бии болгоһон тусхай комисси мүрысөөнэй дүнгүүдые квартал бүридэ гаргажа байдаг. Гол шухалань юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ ажалай журам һайжараа, хүн зониие хангалгын шанар дээшэлээ.

Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй сельскэ Совет харьяата газар дээрэхи предприятинууд ба организацинуудай ажал хэрэгые һайнаарударидана. Тус Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд кварталдаа нэгэ дахин тоосодог. Соведэй үүсхэлээр хүдөөгэй ажалшадай хамтын суглаанууд үнгэргэгдэдэг, хүн зоной худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, медицинскэ хангалгын асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байдаг. Социальна асуудалнуудта мүн лэ горитой анхарал хандуулагдана.

Баунтын районой Усойско сельскэ Совет социальна хүгжэлтын асуудалнуудта илангаяа ехэ анхарал хандуулдаг гэжэ онсолоё. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ соёлой байшан, участково больница, дунда һургуули, магазин ба столово, хүүгэдэй саад баригдаа.

Республикын Министрнүүдэй Совет һүүлэй жэлнүүдтэ арадай депутадуудай сельскэ ба сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр ба секретарьнуудай зональна семинар-зүблөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай болоо. 1985 ондо эдэ семинарнууд-зүблөөнүүд дээрэ «КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984, 1985 он), октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, «КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха талаар нютагай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ семинар-зүблөөнүүд эмхитэйгээр үнгэрөө. Семинарнууд дээрэ гүйсэдкомуудай болон саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэр дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна. Олон элидхэлнүүд ба үгэ хэлэлгэн һонирхолтой, аша туһатай байгаа.

Соведүүдэй ажал ябуулга улам нарижуулагдана, үргэн арад зонтой тэдэнэй холбоон улам бэхижэнэ. Һүүлэй үедэ Соведүүдэй сессинүүдэй үүргэ дээшэлхэ зуураа, саг үргэлжын комиссинуудай ажал ябуулгада бүри ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Республика соомнай бүхыдөө саг үргэлжын 1683 комисси тоологдоно. Эрхим һайнаар хүдэлмэриеэ ябуулдаг саг үргэлжын комиссинууд республика соомнай олон. Жэшээлхэдэ, Захааминай районой Баян-Голой поселково Соведэй соёлой, гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгын талаар саг үргэлжын комисси бүхы хүдэлмэриеэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагшад Соведэй комиссиин ашаар урданайхида орходоо һураггүй һайнаар хангагдадаг болоо. Тиихэдэ һурагшадай ажал ба амаралта, һургуулинуудые һуралсалай жэлдэ бэлэдхэхэ, тэдэниие эдеэ хоолоор хангаха болон бусад асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг болонхой.

Шэнэ-Уоянай поселково Соведэй саг үргэлжын комиссинууд амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, барилгын, транспортын ба хэлхээ холбооной талаар саг үргэлжын комиссида оройдоо табан депутат тоологдодог байбашье, комиссиин хүдэлмэридэ 30 гаран эдэбхитэд туһална. Тус комисси соёлой эмхи зургаануудта үбэлэй үедэ һайнаар хүдэлхэ арга боломжо олгохо талаар хэмжээнүүдые абадаг. Гол шухала объектнүүд дээрэнь депутадуудай постнууд бии болгогдоно. Комиссиин гэшүүдэй оролдолгоор дунда һургуулиин байшангай досоо талань штукатурилагдаа. «Туяана» гэжэ соёлой байшан дулаалагдаа.

Эндэ зарим сельскэ Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай хүряангыгаар хөөрэбэбди. Гэхэтэй хамта, нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын олохон комиссинууд муугаар хүдэлжэ, урдаа табиһан зорилгонуудаа эрилтэдэ хүрэмөөр дүүргэжэ шадаһагүй. Эдэ дутагдалнуудые нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд болон бүхы депутадууд усадхаха уялгатай.

С. САНЖИЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй-инструкторска таһагые даагша.

Ажабайдалаймнай ёһо заншал

АЖАЛЛАДАГ ЭХЭНЭРНҮҮД ТУШАА АНХАРАЛ

СССР-эй ажалай наһанай эхэнэрнүүдэй 93 гаран процентнь хүдэлнэ гэхэ гү, али һурана. Тиихэдэ промышленностиин зарим һалбаринуудта, жэшээнь, машина бүтээлгэдэ, прибор бүтээлгэдэ ехэнхи эхэнэрнүүд хүдэлнэ.

— Танай предприятида хүдэлэгшэдэй олонхинь эхэнэрнүүд. Предприятитнай ямар онсо шэнжэтэй гэшэб! —Минскэ часовой заводой директорэй орлогшо Евгений Семёнович Хоревскидэ иимэ асуудалтайгаар хандабаб.

— Нэн түрүүн ажалай зохид эрхэ байдал байгуулха эрилтэ табигдаха ёһотой. Һүүлэй табан жэлэй туршада миллион гаран түхэриг гаргашалжа, ажалай дүрбэн мянга шахуу газарые нилээд нарижуулан һайжаруулаабди. Белоруссиин ниислэлэй мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ предприятинуудай тоодо манай заводой ородогшье һаань, энэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэбди. Энэ жэлдэ, жэшээнь, автомат хоёр лини, 280 робот, түхеэрэлгэнүүд соо тодхогдоһон манипуляторнуудые, 40 автомат, хахад автомат нэбтэрүүлэгдэхэ юм....

— Хүдэлдэг хүнүүдэй олонхиниинь эрэшүүлшье һаа, мүнөө робот хэрэглэгдэдэг гэшэ ааб даа.

— Тиимэл ааб даа. Тиихэдэ ганса үйлэдбэриин лэ эрилтые хараада абадаг бэшэбди. Эхэнэрнүүд бэе махабадайнгаа физиологическа онсо байгуулалтын ёһоор элдэб дутагдалнуудые эрэшүүлһээ наринаар мэдэрдэг бшуу. СССР-эй болон союзна республикануудай Ажал тухай хуули гаргалгын үндэһэнүүд соо эхэнэрнүүдые хүндэ ажалда хэрэглэлгые хориһон тусхай разделнүүдэй оруулагдаһаниинь дэмы бэшэ. Энээнэй ёһоор хүндэ юумэ үргэхэгүй гэхэ мэтэ хүнгэлэлтэнүүд эхэнэрнүүдтэ олгогдоно.

Эхэнэрнүүдэй хүдэлдэг газарта ариг сэбэрые сахиха талаар дээгүүр эрилтэнүүд табигдадаг. Тиихэдэ эдэ эрилтэнүүд саг үргэлжэ хубилгагдана. Тэрэ эрилтэнүүдтэй тааралдуулан, үйлэдбэриингөө технологиие, түхеэрэлгэнүүдээ нарижуулдагбди. Жэл бүри энэ хэрэгтэ 200—250 мянган түхэриг гаргашалнабди.

— Автомат хэрэглэлгэ нэгэ талаараа аюултай ха юм: ойлгомторгүйгөөр юумэ хэжэрхибэл гү, али дүй дүршэлгүйһөө, анхаралгүй байһанһаа болажо гэмтэлгэ болоходоо магадгүй...

— Иимэ юумэнэй болохогүйн тула техникын аюулгүйе хинаха олон дабхар шалгалта, гэнтын ябадал, мэргэжэлэй үбшэн һэргылхэ талаар албан зургаанай, нийтын комиссинууд хүдэлнэ. Хүдэлмэриин газар бүхэндэ үдэр бүриин хиналтын түрүүшын шатада ажал хамгаалга мастерта даалгагдадаг. Бүхы участогууд, цехүүд һарадаа хоёр дахинһаа үсөөн бэшэ шалгагдадаг юм. Квартал бүхэндэ бүхы заводой комисси шалгалта хэнэ. Хүдэлмэришэ эхэнэрнүүдэй ажалые хамгаалга хазагайрууһан ушар бүхэн тодорхой наринаар шэнжэлэгдэдэг, шүүмжэлэгдэдэг, тэрэ доро хэмжээнүүд абтадаг, гэмэ гаргаһан хүнүүд хэһээгдэдэг. Хүдэлмэришэдэйнгөө аюулгүйе сахиха техникые шудалхыень саг үргэлжэ хинадаг, шалгадаг байһамнай ойлгосотой.

Эхэнэрнүүдэй коллектив орёо, бидэнэрэй, эрэшүүлэй ухаанда орохогүй юумэнүүд дайралдаха юм. Жэшээнь, хабсаргагша Людмила Левко һара тухай үбшэлбэ. Юундэб гэхэдэ, техникын аюулгүйе сахиха дүримэй ёһоор үндэр һүеытэй туфлияа шаахайгаар һэлгэхэ ёһотой байгаа бшуу. Людмила кафель шала дээрэ халтирхадаа, хүлөө булгалжархиһаа байгаа. Ажаллаагүй үдэрнүүдтээ Госстрахай тоосоогоор һарынгаа дунда зэргын салин хүлһые абажа байгаашье һаа, үбшэлхэ гэшэ һайн юумэн бэшэ ааб даа. Тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд анхаралгүй байһанһаа боложо һануулгада хүртэһэн байна.

— Ажаллажа байгаад, үхибүүдтээ, гэр бүлэдөө эхэнэрнүүдэй һанаата болодог ушарые захиргаан мүн лэ шиидхэхэ болодог гэшэ бээ!

— Энээниие шиидхэхын аргагүй. Гэбэшье эхэнэрнүүдэй хэхэ ажалые хүнгэдхэхэ гэжэ оролдодог гэшэбди. Жэшээнь, тусхай магазин нээгээбди. Халаа найнгаа эхилхын урда тээ магазинда хэрэгтэй продуктнүүдээ захижархёод, халаанай дүүрэхэдэ тэрэнээ худалдан абаха аргатай болоо. Гэбэшье үхибүүдээ хүмүүжүүлгэдэнь туһалха гэшэмнай эгээл шухала гэжэ тоолонобди. Предприятидамнай хүүгэдэй саад, яслинууд нээгдэнхэй. Мэргэжэлтэй багшанар, хүмүүжүүлэгшэдэй харууһан доро үхибүүд байлгагдадаг. Эдэ эмхи зургаануудай гаргашануудай ехэнхи хубиинь гүрэн түлэдэг, һургуулиин наһанай үхибүүд город шадархи пионерскэ лагерьта амардаг. Энэ лагериин путёвкын түлөө түрэлхид мүнгэ түлэдэггүй гэхэ гү, али үнэ сэнгэйнь 20 процентые түлэдэг.

Хэдэн жэлэй саана ажалладаг эхэнэрнүүдтэ гүрэн түрэмнай нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүдые (үхибүүгээ харууһалхын түлөө жэл соо салин мүнгэ түлбэритэй амаралта, үхибүү түрэһэнэй түлөө нэгэ дахин түлэгдэдэг тэдхэмжэ, нэмэлтэ амаралта гэхэ мэтэ) хээ һэн гэжэ тэмдэглэе. Манай хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ олон үхибүүдтэй болоо. Дүрбэн жэлэй саана 648 эхэнэр декретнэ амаралтада гараһан һаа, нёдондо 800 шахуу эхэнэр иимэ амаралтада гараа.

— Демографическа иимэ хубилалтанууд захиргаанай урда үшөө орёо зорилгонуудые табидаг ааб даа!

— Табидаг даа. Эхэ хүн тухай оролдолгонууд үхибүүнэй түрөөгүй сагһаа эхилдэг. Нарайлха эхэнэрнүүдэй бэеын элүүр энхые заводоймнай врачнар харууһан доро абадаг. Тэдэнэй зууршалгаар нарайлха эхэнэрнүүдые һарынь дунда зэргын салин хүлһөөр хүнгэн ажалда оруулдагбди. Декретнэ амаралтада байһан, үхибүүнэйнгээ хойноһоо жэл соо харууһалха сагтань тэрэниие ажал дээрэнь һэлгэхэ хүн хэрэгтэй болодог ааб даа. Хүүгэдэй шэнэ саадуудые, пионерлагерьнуудта нэмэлтэ корпусуудые бариха хэрэгтэй. Тэрэнэй барилга 1990 он хүрэтэрхи хугацаанай хараатай түсэбтэ оруулагданхай. Заводой амаралтын бааза, спортын өөрын бааза, бассейн бариха түсэбтэйбди.

Гэхэтэй хамта, эдэ түсэбүүдээ дүүргэхэдэмнай, бүхы асуудалнууд шиидхэгдэхэ гэжэ һананагүйб. Ажабайдалай шэнэ шэнэ зорилгонуудые табидаг хада, бүхы асуудалнууд нэгэ доро, тэрэ гэһээр шиидхэгдэжэрхидэггүй бшуу.

Наталья БУЛДЫК,
АПН-эй корреспондент.
Минск.

ДҮРШЭЛ ... ЭГТЭЙ

«Буряад үнэн» газетэдэ дэшэгнэнэй һүүлээр

ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАА

ЛВРЗ-гэй Соёлой болон техникын ордондо заһабарилга дүүргэгдээгүй, үбэлэй түлэг жабартай хаалые яахадаа хүлеэжэ заһабари хэхээ забдаһан ушар гээшэб гэһэн асуудал гаража, «Задагай байдалтай зандаа» гэһэн статья соо бэшэгдээ.

ЛВРЗ-гэй начальнигай орлогшо В. П. Цивилёв иимэ харюу эльгээбэ:

«1985 оной октябриин 31-дэ [№ 251] толилогдоһон «Задагай байдалтай зандаа» гэһэн материал соо хэлэгдэһэн баримтанууд зүб байгаа. Үнэхөөрөө үбэлжэлгын үедэ хүдэлхэ сезондоо Соёлой болон техникын ордон бэлэн бэшэ байгаа. Мүнөө үедэ тусхай хэмжээнүүд абтажа, дутагдалнууд усадхагдаа. Гэбэшье капитальна заһабарилга энэ байшанда тусхай ёһоор хэгдэхэ».

Зарим клубуудта кадрнууд, мебель, хүгжэмэй инструментнүүд дуталдана гэжэ **«Ажаллаха, амарха адли эрхэ байдал хангаха»** гэһэн статья (1985 оной ноябриин 2-то гараһан) соо шүүмжэлэгдээ һэн. Энэ асуудалаар редакци арадай депутадуудай Хяагтын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагта хандаһан юм. Таһагые даагша Д. Ш. Даутов иигэжэ мэдээсэнэ:

«1986 ондо Хүдэриин соёлой байшан хүгжэмэй шэнэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаха. Байгша оной январь һара соо Первомайн клубта магнитофон үгтэхэ. Харин февраль соо Хамнигадайн клубта тусхай мэргэжэлтэд эльгээгдэхэ».

Үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые хэрэглэлгэ һайжаруулха хэрэгтэ «Бурятснабсбыт» управлени анхаралаа хандуулха, предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха, хиналта хэхэ аад, энээнээ хүсэндэнь хүргэнэгүй гэжэ **«Дууһан хэрэглэхэ»** гэһэн статья соо (1985 оной ноябриин 24-дэ толилогдоһон) шүүмжэлэл хэгдээ һэн. «Бурятснабсбыт» управлениин начальник Ц. Д. Цыбикжапов энэ шүүмжэлэлэй үндэһөөр редакцида иимэ харюу үгэбэ:

«Партиин Улаан-Үдын горкомой промышленностиин болон транспортын таһагые даагша Б. Кайдаловай «Буряад үнэн» газетэдэ толилогдоһон статьяда харюу болгон мэдээсэнэбди. Хоёрдохиёо хэрэглэгдэхэ нөөсэнүүдые суглуулан бэлэдхэхэ хүдэлмэриие «Бурятснабсбыт» управлениин коллектив эдэбхижүүлээ: 1985—86 онуудта хэрэглэмжэдэ орохо ёһотой үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые тодорхойлһон тусхай паспортнуудые республикын олонхи предприятинууд бүридхөө. Тиихэдэ предприятинууд болон эмхи зургаануудта үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые элирүүлхээр, бүридхэхөөр, хэрэглэхээр хэр зэргэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһые хинаха зорилготойгоор шалгалтанууд үнгэргэгдэнэ. «Востсибглавснабай» хүтэлбэри доро XII табан жэл соо, мүн 2000 жэл хүрэтэрхи онуудта бэелүүлэгдэхэ комплексно программанууд зохёон табигдажа, республикын предприятинуудай хоёрдохиёо хэрэглэгдэхэ нөөсэнүүдые ашаглан хэрэглэхэ хараа түсэбүүд тодорхойлогдоо».

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Нийтын малай үбэлжэлгын һарануудта Бэшүүрэй районой Харланай найман жэлэй һургуулиин һурагшад түрэл ажахыдаа туһа хүргэдэг заншалтай юм. Мүнөө һуралсалайнь эгээл шухала гурбадахи четвертиин ябажа байбашье, һайн һайхан хэрэгүүдээрээ ёһо заншалаа тэдэнэр батадхана. Жэшээлхэдэ, түрэхэ хонидые даажа абаһан Владимир Гурожапович Гомбоевой отарада 6-дахи классай һурагшад ерэдэг. Мүнөө түл абаха хаһын дүтэлһэн тула хонишоной хэхэ ажал хэрэгүүдынь бүри олошороо. Тиимэһээ һурагшад долоон хоногто нэгэ удаа ерэжэ, хонишондо хамһалсана.

Харин табадахи классайхидынь Пурбо Дугаржапович Реднаевай даадаг отарада ерэжэ, арга шадалаараа мүн лэ ехэ туһа хүргэдэг байна. Тэдэнэр ажалаа хэжэ амараад, хонишодто концерт табижа, баггүй ехээр баясуулдаг юм.

Тэдээнһээ дээгүүр һурадаг 7-дохи, 8-дахи классуудай һурагшад һаалишадай үдэшын һаамда ерэжэ, туһаламжа үзүүлдэг. Урид табигдаһан графигай ёһоор үдэр бүри гурбан һурагшад фермэ руу ябажа, һаалишадта туһа хүргэхэдөө, тэдэнэй ажал хэрэгтэй, мэргэжэлтэй дүтөөр танилсана, дүршэнэ.

Н. МИТЫПОВА,
манай штатнабэшэ корр.
Бэшүүрэй район.

ЭЛБЭГ ЕХЭЭР ЭД БАРАА—

МОСКВА. СССР-эй ВДНХ-да «Металлургия», «Электротехника» павильонууд соо «Арадай хэрэглэлэй эд бараан» гэһэн шэнэ экспозици нээгдэбэ.

Хүн зоной дуратайгаар худалдан абадаг зүйлнүүд — «ЗИЛ», «Саратов» түхэлэй хоёр камератай шэнэ холодильнигууд, хубсаһа угаадаг «Малютка» машина, микрокалькуляторнууд, гэрэлтүүлгын аппаратура харуулагдана.

Москвагайхид, ниислэл хотын айлшад выставкые ехэтэ һонирхон харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажаһуудалай гэрэлтүүлгын аппаратурын стенд.

Энэ жэлдэ нэгэдэл 1 миллион 200 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхөөр хараалһа.

ТАСС-ай фотохронико.

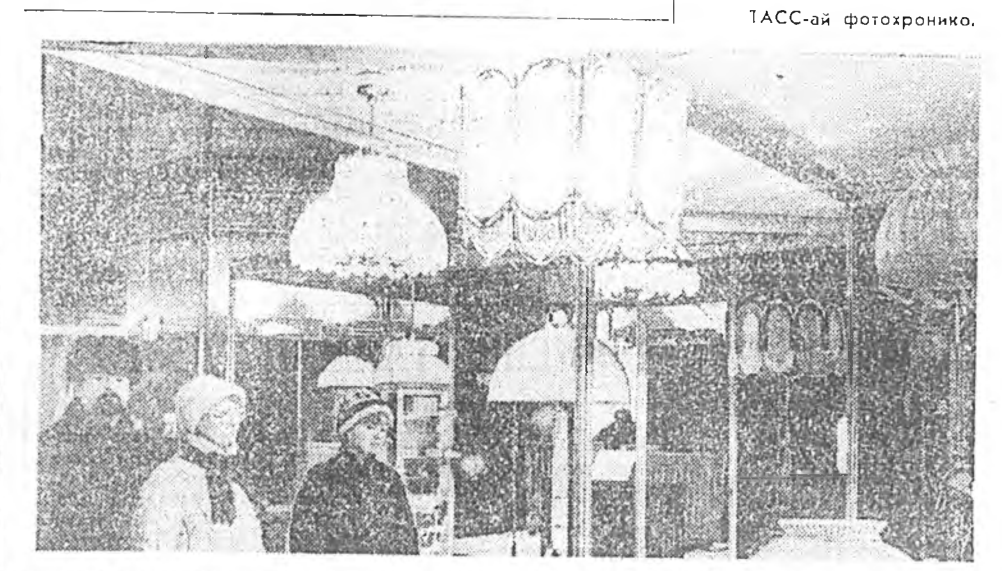

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАЛГЫН, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПРОГРАММА

...лүүлгын программа болоно. Замбуулинай добтолхы буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээлгэһээ, туршалгануудһаа, тараан тедхолгоһоо арсаад байгаа һаань, нимэ программые бэелүүлжэ болоно. Али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулгаяа нэгэ талаһаа үшөө гурбан һараар һунаахые соносхоһон ушар СССР-эй һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлтэй байлгын гэршэ жэшээ болоно. Мүнөө үеын эгээл шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ СССР-эй һайнаар хандадаг байһые Чехословаки үндэрөөр сэгнэнэ, ядерна болон замбуулинай буу зэбсэгэй мүнөөнэй үе сагта амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн совет гадаадын политикые һайшаан дэмжэнэ.

Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Беттино Краксиин** Финляндиин премьер-министр **Калеви Сорсотой** Римдэ хэһэн хөөрэлдөөнүүд дээрэ совет үүсхэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа гэжэ Италиин АНСА агентство мэдээсэнэ. «Зүүн болон баруун оронуудай хоорондо хөөрэлдөө хэхэ шэнэ арга боломжонууд бии болобо» гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

«Империализм болон хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байдаг бүхы арадуудые СССР-эй эб найрамдалта программа гүйсэд дүүрэнээр дэмжэнэ»,— гэжэ НДПА-гай ЦК-гай гэшүүн, Афганистанай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **А. М. Сарооланд** мэдүүлээ. Эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи харилсаанай талаар Ленинэй зааһан замаар СССР хэлбэришэгүйгөөр даошана, империализм болон хархис хүсэнүүдэй соносхогдоогүй дайнда эсэргүүсэн тэмсэдэг Афганистанай Демократическа Республика бүгэдэ нийтын эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай шэнэ эб найрамдалта үүсхэлнүүдые али болохоор дэмжэнэ гэжэ тэрэ Бахтар агентствэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлээ.

Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын лигиин генеральна секретарь **Эдит Баллантайн** СССР-эй жэшээе дагахыень США-е уряалба. Совет программа ядерна, мүн юрын бүхы буу зэбсэгүүдтэ хабаатай байна гэжэ тэрэ Женевэдэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ. Тэрэниие бэелүүлхын тула иматгал США-гай захиргаан политическэ хүсэл эрмэлзэл гаргаха ёһотой.

Гадаадын хэрэгүүдэй талаар США-гай конгрессэй сенадай комитедэй түрүүлэгшэ байһан **Уильям Фулбрайт**, США-гай урдын сенатор-демократ **Джордж Макговерн**, американ-совет хани барисаанай национальна соведэй хүндэтэ гүйсэдхэхэ директор **Ричард Морфорд**, Франциин мэдээжэ уран зохёолшо болон публицист **Анри Аллег**, Англиин **«Файнэншл таймс»** газетэ, Мадагаскарай Верховно революционно соведэй гэшүүн **Цизухуни Махаранга** совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые шэнжэлэн тайлбарилхадаа, газар дэлхэй дээрэ буу зэбсэгүүдые хуряалга зэбсэг хэрэгсэлнүүдые замбуулинай дайдада гаргалгатай лашье таарахагүй, зүрюу хариһа байна гэжэ тэмдэглэбэ.

ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ УУЛЗАА

КАБУЛ. ДРА-гай худалдаа наймаанай министр М. Х. Джалалар, Революционно Соведэй гэшүүн, портфельгүй министр А. В. Сораби социалис оронуудай, мүн США-гай Англиин, Японой, Швециин, Финляндиин, Кувейдэй, Индиин болон бусад гүрэнүүдэй бүлэг журналистнуудтай уулзаба.

Журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа, М. Х. Джалалар национальна акционерно бүлгэмүүдэй ажал ябуулга тухай, ДРА-тай худалдаа наймаа хэдэг гадаадын оронуудай гол партнернууд тухай хөөрэбэ. Ээлжээндээ А. В. Сораби үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха талаар революционно правительствын бэелүүлжэ байһан хэмжээнүүдтэ тогтоо. Апрелиин революциин һүүлээр Афганистанда 1,5 миллионһоо дээшэ хүнүүд курсануудта уншажа, бэшэжэ һураһан байна. Мүнөө 20 мянга гаран иимэ курса бии болгогдонхой. Мүнөө үедэ 10 мянга шахуу залуушуулые элдэб мэргэжэлдэ һургажа, оронойнгоо арадай ажахыда хүдэлгэхэ талаар ехэ ажал ябуулагдажа байна.

Гадаадын оронуудай журналистнууд Кабулай һүмэнүүдэй нэгэндэ хүрэжэ, зургаан гарагта болодог мүргэлые хараһан, һүзэгтэй хүнүүдтэй хөөрэлдэһэн байгаа. Контрреволюционно бандануудта эсэргүү ябуулгануудта Афганистанай Демократическа Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэмдэһэн буу зэбсэгүүдые, һомо хэрэгсэлнүүдые хараһан, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин зүйлнүүдэй выставкэтэй танилсаһан байгаа.

ПРЕЗИДЕНТЫН ЗАХИРАЛТА

ВАШИНГТОН. Ливидэхи байдалые түни түбшэн бэшэ болгохо, Ливиин революциин хүтэлбэрилэгшэ М. Каддафиие унагааха тухай ЦРУ-гай нюуса ябуулгын түсэб зохёолгодо нэмэлтэ мүнгэн зөөри таһалжа үгэхэ захиралта президент Рейган гаргаба гэжэ «Вашингтон пост» газетэ тодорхой мэдээсэлнүүдтэ үндэһэлэн бэшэнэ.

Январиин эхээр Сагаан байшан соо үнгэргэгдэһэн тусхай заседаниинуудай үедэ иимэ захиралта үгтэһэн байгаа гэжэ газетэ мэдээсэнэ. Ливидэ нүлөөлхэ хэмжээнүүд тэдээн соо тодорхойлогдонхой. Энэ оронние экономическа ба худалдаа наймаанай талаар хашаха, харшалха, гансаардуулха гэшэ иимэ хэмжээнүүдэй нэгэниинь болоно.

ХАМТЫН ЗАСЕДАНИ

ПРАГА. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин секретариадай ба уласхоорондын профсоюзай нэгэдэлнүүдэй хамтын заседани эндэ боложо, Берлиндэ болохо профсоюзуудай бүхэдэлхэйн XI конгрессэй хаража үзэхэ ёһотой асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэхи уулзалга, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ гүрэнүүдэй хоорондохи политическэ харилсаае һайжаруулха, профсоюзуудай холбоо барисаае бэхижүүлхэ арга олгохо юм гэжэ баталагдан абтаһан коммюнике соо найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай Коммунис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Конгресс болон засагай нютагай зургаануудые һунгаха талаар ноябрьда үнгэргэгдэхэ һунгалта дээрэ коммунистнуудай бэелүүлхэ политическэ стратегиин асуудалнуудые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн байгаа. США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

Уласхоорондын байдалай асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэхэдээ, американ коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэ болоһон уулзалгые, тэрэнэй үнгэргэгдэһэнэй һүүлээр найруулагдаһан совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые үндэрөөр сэгнэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой соносхоһон 2000 он хүрэтэр дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг үгы хэхэ программа, али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа зогсоохо гэһэн шиидхэбэриие гурбан һараар һунаалга дэлхэй дээрэ шэнэ оршон байдал байгуулха байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэ дурадхалнуудые дэмжэхэ талаар олониитын ябуулгануудые эмхидхэхын тула дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Иимэ оршон байдалда Рейганэй захиргаанай дай журамдаһан политикада эсэргүү шиидхэхы тэмсэл коммунистнуудай һунгалтын урда тээхи кампаниин гол зорилго болохо ёһотой гэжэ Г. Холл тэмдэглээ.

СОВЕТ ХУУЛИИН ҺАЙХАНДА

ЭХЫН ХҮСЭЛ

Сэлэнгэ мүрэнэй адагта оршодог Ренжурово һууринда Гергушкинтан гэжэ үнэр баян бүлэ ажаһуудаг юм. Гэрэй эзэн Казан Абазаевич мүнөө 53 наһатай. Тэрэ япон милитаристнуудтай болоһон дайнда хабаадаһан намтартай юм. Дайнһаа хойшо мүнөө болотор түрэл колхоздоо хүдэлжэ ябадаг. Эхэнэрынь — Антонина Сыреновна—50 хүрөө. Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа олзоборилдог колхоздо Гергушкинтан бүхы наһаараа хүдэлнэ. Энэ хоёр ажалша бэрхэ хүнүүд ажабайдалай замаар хамта ябажа, эбтэй эетэйгээр ажаһууна. Аяар 17 үри хүүгэдтэй болошо, бултыень элүүр энхээр, бэрхээршье хүмүүжүүлжэ, хүн болгонхой гээшэ. Тэдэнэрэй эгээл ехэ Алексей хүбүүниинь 34 наһатай, Захааминай райондо нэгэ ажахые хүтэлбэрилнэ. Харин эгээл одхон найматайхан Түлэна басаганиинь хоёрдохи класста һурана.

17 хүбүүд, басагадые түрэжэ хүмүүжүүлхэ, хүн болгохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Олоной эхэ болоһон Антонина Сыреновна хэды тэсэмгэй, даамгай, һайн абари зантай эхэнэр гээшэб даа! Тэрэ үхибүүн бүхэндөө онсо өөрсөөр хандажа, хараа замынь заажа, хэрэгтэй сагтань зүб заабари зүбшэл үгэжэ байдаг юм. Тиин Антонина Сыреновна үхибүүдээ бултыень ажаллаха, һурахашье дуратайгаар хүмүүжүүлжэ шадаа бшуу. Гергушкинтанай 8 үхибүүдынь дээдэ болон тусхай дунда һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд болонхой. Тиихэдэ Верэнь хүдөө ажахын институдай, Ларисань—Эрхүүгэй медицинскэ институдай студентнүүд. Харин табан багашуулынь һургуулида һуража байһаар.

Таби наһа хүрэһэн эхэнэртэ түрэл ажахыдаа хүдэлжэ, гэр байдалаа сахижа байгаад, 4—5 үхибүү һургуулида ябуулхань хүнгэн бэшэ юм бээз. Тиигэбэшье һаань, Антонина Сыреновна Казан Абазаевич хоёр ооһэдынгоо 17 үхибүү ехэ болгохын хажуугаар забһартань 17 ашанараа мүнөө харалсадаг.

Һая нютагайнгаа басагантай, Эхэ-герой Антонина Сыреновнатай уулзажа хөөрэлдэхэдэмни, тэрэ иигэжэ хэлээ һэн:

— Урданай үгытэй ядуу сагта гү, али капиталис орондо ажаһууһан бол, үдэжэ байлгамнай гайтай һааб даа. Эдэ олоноо хайшан гэжэ тэжээхэ, хүн болгохо байгаабибди—ойндоошье оруулхань бэрхэтэй байна. Харин манай орондо, Совет конституциин наран доро, дүүрэн эрхээ эдлэн, үри бэенэрээ үндылгэхэ хэрэгтэмнай гүрэн түрэмнай али тухай ехэ тэдхэбэри, туһаламжа хүргөө, хүргэнэшье гээшэб. Иимэ олоной эхэ, нагаса эхэ болоод байһан би, минии үбгэжөөл Казан Абазаевич бидэ хоёрой бүхы һанаха, хүсэхэ юумэн юуб гэхэдэ, дайн дажар лэ бү болоһой, амгалан байдал мандажа байһай гэжэ үнэн зүрхэнһөө шэбшэдэгби. Нарата сэлмэг тэнгэри доро үхибүүдэйнгээ ажаһууха, ажаллахын тула бүхы түбиин эхэ, эсэгэнэр үгээ ойлголсожо, аюулта муухай дайн ба тэрэнэй хойшолонһоо хүн түрэлтэниие абархын түлөө хүсэ шадалгаа гамнангүй тэмсэе, оролдоёл гэжэ хандаха байнаб. Тиигэхэ зуураа, түрэл Коммунис партиингаа болон тэрэнэй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой ябуулжа байһан эб найрамдалай политикые бидэ бүхы совет арадтал һайшаан дэмжэнэ, баярлана гээшэбди.

Олоной эхын иигэжэ хөөрэжэ һууһаниинь гайхалтай бэшэ һэн. Энэ хүсэл хадаа гансал олон үхибүүтэй эхэнүүдэй бэшэ, харин эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүн түрэлтэнэй нангин хэрэг мүн.

Б. СОТНИЧ,
хүдөө бэшэгшэ.

АРАДАЙ ТЕАТРНУУД ЭДЭБХИТЭЙ

Хойто-Байгалай райондо арадай 3 театр хүдэлдэг юм. Тэдэнэй нэгэниинь Владимир Балышевай бэшэһэн «Һамгад» гэһэн зүжэг харуулжа эхилбэ. Хүдэлмэришэн залуушуулай хабаададаг «Вдохновение» гэжэ энэ театр «БАМ-ай театральна хабар» гэһэн заншалта фестивальда зорюулжа, Жан Анугай «Антигона» гэжэ зүжэг найруулан табихаар бэлдэнэ.

«Залуу гварди» гэжэ театр БАМ-ай һуурин, тосхонуудта үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Мүнөө Северобайкальскын соёлой байшангай дэргэдэ энэ театр хүдэлдэг юм. Шэнэ сезондо энэ уран һайханай коллектив Эмиль Брагинскиин бэшэһэн «Комната» гэжэ зүжэгые найруулан табиба.

Режиссер Татьяна Михалева Нижнеангарскын арадай театрай коллективтэ Борис Чебалинай бэшэһэн «Харгы» гэдэг зүжэгые найруулан бэлдэнэ.

Р-Ц. ЛХАМАЕВ.

«СОВИНФИЛЬМЫН» ЗОРИЛГОНУУД

Совет болон норвег кинематографистнуудай буулгаһан «И на камнях растут деревья» гэһэн фильм элдэб оронуудай харагшадта ехэтэ һайшаагдана. СССР-эй арадай артист Станислав Ростоцкиин буулгаһан тус фильм болбол һүүлэй жэлнүүдтэ Бүхэсоюзна «Совинфильм» нэгэдэлэй хабаадалгатайгаар совет болон гадаадын кинематографистнуудай суг хамта бүтээһэн фильмүүдэй нэгэниинь болоно.

«Совинфильмын» байгуулагдаһаар 16 жэлэй туршада тэрэнэй хабаадалгатайгаар уран һайханай 120 гаран фильм (мүн тэрэшэлэн баримтата жанрай олон тоото фильмүүд), тиихэдэ тэдэнэй табяадынь имагтал һүүлэй 5—6 жэлдэ буулгагдаһан байна. Улам олон оронууд Советскэ Союзтай суг хамта кино буулгахые хүсэдэг болонхой. Кинематографида түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байһан гүрэнүүд, мүн Франци, Итали, США, Япон мэтын томо гүрэнүүд иимэ түсэбүүдтэй.

Совет гайхамшагта олохон уран бэлигтэн — Сергей Герасимов, Роман Кармен, Григорий Чухрай, Сергей Бондарчук, Юрий Озеров, гадаадын бэлигтэй кинематографистнууд Акира Куросава болон Хуан Антонио Бардем, Ален Делон болон Франко Неро, Орнелла Мути болон Сидней Ром гэгшэд «Совинфильмын» харгалзалга доро хүдэлөө. «Совинфильмын» хабаадалгатайгаар буулгагдаһан «Великая Отечественная» (СССР—США), «Дерсу Узала» (СССР—Япон), «Дознание пилота Пиркса» (СССР—Польшо), «Алибаба и сорок разбойников» (СССР—Инди), «Красные колокола» (СССР—Итали—Мексикэ), «Лев Толстой» (СССР—ЧССР) гэһэн фильмүүд элдэб фестивальнуудай эгээл ехэ нэрэтэй түрэтэй шангуудта хүртэнхэй.

Дээрэ дурдагдаһан ба бусад зарим фильмүүдэй амжалтаар урмашан, гадаадын продюссернууд суг хамта фильм буулгаха дурадхалтайгаар совет талада ходо хандадаг болонхой. Иимэ һонирхолтой баримта дурдамаар. Хэрбээ энээнэй урда тээ энэ замаар түрүүшын алхамуудай хэгдэжэ байхада хамтын лентэнүүдэй сюжедүүдынь адлирхуу, мэдээжэ байдаг һаа (жэшээнь, итальянец, поляк гү, али француз СССР орожо ерэхэ), харин мүнөө суг хамтын фильмүүдтэ географиин ба жанрай талаар хизаарлалта байхаа болинхой. Совет болон гадаадын киногой ажал ябуулагшадай харилсаа холбоон шэнэ, шанараараа өндөө шатада оронхой. Ниитэ хүн түрэлтэнэй али бүхы асуудалнуудта, ниитэ нэгэн һанал бодолтойгоор хандадаг байһаниинь тон шухала.

«Совинфильмын» ахамад редактор Юрий Авентиковэй хэлэһэнэй ёһоор, социалис оронуудай кинематографистнуудтай совет уран бэлигтэнэй харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. ЧССР-тэй хамта буулгагдаһан «Битва за Москву», Болгаритай хамта буулгагдаһан «Берега в тумане», Вьетнамтай хамта бүтээгдэһэн «Координаты смерти» гэһэн лентэнүүдые бэлэн болгогдоһон бүтээлнүүдэй дундаһаа нэрлэхэдэ болоно.

Хоёр жэлэй саада тээ экранда гараһан «Академия пана Кляксы» гэжэ совет-поляк картина эдир харагшадай дурые татадаг. Поляк режиссер Кшиштоф Градовский фильмын хоёрдохи серие — «Путешествие пана Кляксы» гэжэ фильмые һаяхан буулгажа дүүргээ. Польшотой хамта «Переправа» гэһэн үшөө нэгэ фильм буулгагдана. Режиссерынь Виктор Туров. Фашизмда эсэргүү дайнай үйлэ хэрэгүүд тухай, партизануудай тэмсэл тухай тэндэ хэлэгдэнэ.

Ригын киностудида ГДР-эй режиссер Гюнтер Райш болон мэдээжэ американ режиссер, актер болон дуушан Дин Рид «Опасная близость» гэһэн политическэ картина буулгаха юм. Зургаан оронуудай — Польшын, Венгриин, Болгариин, ГДР-эй, ЧССР-эй ба Советскэ Союзай кинематографистнууд «Верными останемся» гэжэ фильм буулгахые бэлдэжэ байнхай. Фильм соо хэдэн интернационалистнуудай хуби заяан Испанидахи граждан дайнһаа эхилээд мүнөө хүрэтэр харуулагдаха.

Мексикан режиссер Серхио Ольхович «Надежда» гэһэн картина дээрэ хүдэлжэ захалаа. «Сообщение о делах в Юкатане» гэһэн совет-мексикан үшөө нэгэ лентэ майя арадай түүхые шэнжэлдэг эрдэмтэдэй харилсаа холбоон тухай хөөрэхэ.

Юрий Авентиковэй хэлэһэнэй ёһоор, «Совинфильмын» түсэбүүдтэ олон һонирхолтой проектнүүд ба дурадхалнууд бии. Жэшээнь, «Мосфильм» студида «Индийская невеста» гэһэн совет-энэдхэг фильм буулгагдаха юм. Зүүнэй оронуудай арадуудай онтохоной удхаар фильмын сюжет найруулагданхай. «Тайна непальской ступы» гэһэн совет-непал түрүүшын фильмын сценари зохёохо хүдэлмэри түгэсэжэ байнхай.

Совет-чехословак хоёр фильмые: «Мальчик-с-пальчик» гэжэ мюзиклые ба «Посторонним вход разрешен» гэһэн ушаралта лентые буулгаха бэлэдхэл түгэсэжэ байнхай. Онсо бэлигтэй шатаршан тухай совет-кубын «Капабланка вне трона» гэжэ лентэ хөөрэхэ. Тэрэшэлэн «Трудно быть богом» гэһэн фильмые (аха дүүнэр Стругацкинуудай мэдээжэ научно-фантастическа туужын удхаар) Киевэй А. П. Довженкын нэрэмжэтэ студида ФРГ-гэй режиссер Питер Фляйшман буулгаха. «Мио, мой мио!» гэһэн совет-швед фильмые (Астрид Линдгернын адли нэрэтэй онтохоноор) Москвагай мэдээжэ режиссер Владимир Грамматиков буулгахые бэлдэжэ байнхай.

Совет ба итальян кинематографистнууд хамтын ехэ түсэбүүдтэй. Мүнөөнэй байдал тухай, фашизмда эсэргүү партизануудай тэмсэлдэхи харилсаа холбоон тухай фильмүүд буулгагдаха.

Эгээл һүүлшын проектнүүдэй дундаһаа Юрий Авентиков «Живая вакцина» гэһэн совет-япон фильмые тэмдэглэнэ. Москвич Александр Митта тэрэниие табиха. Харин Виктор Гюгогой «93-й год» гэһэн романиие кинодо харуулха зорилго француз режиссер Кристиан-Жак урдаа табинхай. Великобританиин, Грециин, Испаниин, Канадын, Гвинейн, Мароккын ба Финляндиин кинематографистнуудһаа дурадхалнууд баһал оронхой.

США-гай кинематографистнуудтай харилсаа холбоо үргэдхэхэ бодото арга боломжо бии гээд «Совинфильмын» ахамад редактор онсолон тэмдэглээ. Хэдэн проектнүүд харагдагданхай. Эдэнь гэбэл, Александр Грибоедов тухай Никита Михалковой фильм болоно. Юрий Бондаревой «Выбор» гэһэн романиие Владимир Наумов кино болгон табиха. Гадна «Вне времени» гэһэн американ фильмые буулгалгада совинфильмынхид хабаадалсаха. Бусадшье проектнүүд бии. Жэшээнь, гайхамшагта американ басаган Саманта Смит тухай картина тэдэнэй дунда оролсоно.

«Киногой талаар харилсаа холбоое амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжо олон гээшэ аабза, —гэжэ Юрий Авентиков хэлээ һэн. Бидэ бээ бээз мэдэхэбди, суг хамта хүдэлһэч баян дүй дүршэлтэй болонхойбди. СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэхи уулзалга элдэб оронуудай хоорондохи холбоо барисаае бүхы талаар хүгжөөлгэдэ туһа нэмэри болохо бээз гэжэ найданабди. Харин энэмнай суг хамтын шэнэ фильмүүд мүндэлхэ гэһэн удхатай».

Сергей АВДЕЕНКО,
(АПН).

«БУРЯАД ОРОНОО МАГТАН ДУУЛАНАМ» гэһэн фотоконкурсдо.
«Хүгжэмшэ басагад».
В. ПЛУТТЫН фото.

ХОЖОМЫНЬ ХАЛАГЛАХАГҮЙТ

Медицинскэ сестрагай мэргэжэл харюусалгатай, орёо наринвшье гээшэ ааб даа. Тиимэһээ училищиимнай һурагшад доклиническэ лабораторинуудта, базова больница болон поликлиникэдэ ехэнхи сагаа үнгэргэдэг юм. Тиимэһээ тэдэнэй сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэ ехэ удха шанартай болоно. «Ажалдаа—саг, наадандаа—час» гэһэн үгүүлэл олондо мэдээжэ. Энэ сүлөө час сагаа аша туһатайгаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Училищиимнай багшанарай коллективэй бүхы хүсэл оролдолго гансал эрдэм, мэргэжэл шадабари олгохо хэрэгтэ бэшэ, харин һурагшадайнгаа дүрбэн тэгшэ эрхэтэн болохын тула шадабарииень хүгжөөхэ, тэрэнээ ажабайдалда хэрэглэхэ арга боломжонуудта зорюулагдадаг, олон кружогууд, клубууд эмхидхэгдэдэг. Стоматологическа, педиатрическа, участково врачай, акушерскэ кружогуудта һурагшад эрдэм мэдэсээ бүри гүнзэгырүүлдэг, үргэдхэдэг, ерээдүйнгөө ажалда өөһэдыгөө бэлдэдэг юм.

Шатарай кружогто ябаха дуратайшуул яһала олон. Шатаршаднай мүрысөөнүүдтэ хабаадаг. Жэшээлхэдэ, нёдондо районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шатарша басагаднай хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй хуушаар «Хүхюун калейдоскоп» гэһэн зүжэгтэ уриһан гоё һайхан соносхол үлгэгдэбэ. Сугларагшадые драматическа кружогойхид ехэтэ баясуулаа бэлэй. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ И. В. Крамаренко һурагшадые һонирхуулхаһаа гадна, тэдэнэй дундаһаа бэлигтэйшүүлые элирүүлһэн байна. Кружогой репетицинүүд хододоо һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Зүжэгэйнгөө шэмэглэл, хубсаһа хунар болон бусад хэрэгсэлнүүдые тэдэнэр өөһэдөө бэлдэдэг юм.

Уран шүлэгтэ дуратайшуулай клуб бии. Дуратай поэдүүдэйнгээ шүлэгүүд тухай һанамжэнуудаа хубаалдан хэлсэхэ, арсалдахаһаа гадна һурагшаднай өөһэдөө шүлэгүүдые бэшэжэ туршадаг, тэдэнээ зүбшэн хэлсэдэг юм.

Училищиимнай багша З. С. Спиридонова онсо янзын кружок эмхидхэнхэй. «Эдир медик» гэжэ нэрлэгдэһэн тэрэ кружогтонь Селенгинск поселогой һургуулиин һурагшад ябадаг юм. Медицинэдэ дуратай һурагшад училищитаймнай танилсажа, медицинскэ хүдэлмэрилэгшын мэргэжэлэй эхин эрдэм мэдэсэтэй болодог байна.

Һурагшадай сүлөөтэй сагые эмхидхэлгэдэ физическэ культурын хэшээлнүүд ехэ үүргэтэй. Волейболой, баскетболой, ритмическэ гимнастикын, хүнгэн атлетикын болон санын секцинүүдые А. И. Пестерев, П. Е. Вставская, С. Н. Акулинин, А. Я. Батышев гэгшэд хүтэлбэрилдэг. Республикын мед-училищинуудай, техникумүүдэй дунда, мүн поселогой, районой спортивна мүрысөөнүүдтэ училищиин суглуулагдамал командануд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Эдэ мүрысөөнүүдэй зарим зүйлнүүдээр һурагшаднай һайн үрэ дүнгүүдые харуулһан байна. Жэшээлхэдэ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска спартакиадада конькигаар, санаар урилдалгын мүрысөөнүүдтэ һурагшаднай районойнгоо нэрэ хүндые хамгаалаа.

Үдэшэлэн хамтын байрын улаан буланда, училищиин актова зал соо һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг. Тематическа үдэшэнүүд, дискотекэнүүд, элдэб конкурснууд заншалта болонхой. Жэшээлхэдэ, «Хариин ороной шинии үетэн», «Тоо бодолгын аймагта» гэһэн конкурснууд һаяшаг эмхидхэгдээ һэн.

Сүлөө сагаа зүбөөр түсэблэжэ хубаарилһанай ашаар училищиин һурагшад һуралсалдаа һайн дүнгүүдые түйладаг, мүн дуратай клуб, кружогуудтаа эдэбхитэйгээр хабаадалсажа үрдидэг юм. Энэ жэлдэ һургуулияа дүүргэхэ хүбүүд, басагадые училищидамнай һурахаяа ерэхыень уринабди. Бүхы эрхэ байдал эндэ түхеэрэгдэнхэй, хожомынь халаглахагүйт.

Л. БАДМАЕВА,
Селенгинскын медицинскэ училищиин багша.

ШЭНЭ ТЭМДЭГ

Эхэ оронноймнай харгы замууд, үйлсэ гудамжануудаар һүндэлдэг транспорт болон ябагааршье ябаһан хүндэ харгын дүрим шухала документ болоно үгэдэг гээшэ. Тиимэһээ дүримэй бүхы уялга милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгагдажа үгтэнэ ха юм. Харин харгы замууд дээрэ гэнэ аюул усадхаха, һэргылкэ гол уялгань гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдтэ, ниитын түлөөлэгшэдтэ даалгагданхай. Эндэ гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэд харгы замууд дээрэ ушардаг гэнэ оһолнуудые элирүүлжэ, шалгажа байдаг, харгы дээрэ гү, али ябаганшье хүн зоной дунда аюулай болохогүйн хойноһоо үдэр бүри оролдолго гаргана.

СССР-эй МВД үшөө нэгэ шэнэ тэмдэг хүсэндэнь оруулба. Энээниие ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд энгэртээ зүүгээд албандаа гараха болобо. Улаан үнгэтэй энэ тэмдэг хүдэлмэрилэгшын зүүн энгэртэнь зүүгдэнэ. Шэнэ тэмдэгэй дээдэ захада СССР-ай Герб, доронь «СССР-эй МВД» гээд бэшээтэй. Харин тус тэмдэгэй тэг дунда «ГАИ» гэһэн үзэгүүд аржытар һиилэгд ихэй. Доодо захарнь алтан лентэ дээгүүр тусхай тоонууд бэшэгдэһэн байна. Иимэ тэмдэг манай республикын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд зүүдэг болобо.

П. ИВАНОВ,
ГАИ-гай пропаганда болон агитациин таһагай начальник.

СПОРТ • спорт • СПОРТ • спорт • СПОРТ

КОМАНДААРАА ЭРХИМЛЭБЭ

Зүүн Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй зонын спортсменүүдэй дунда биатлоноор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлбэ. Эндэ эрхимлэжэ гараһан спортсменүүд РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Мүрысөөндэ манай зонын область, хизаарнуудай, автономито республикануудай ная гаран спортсмен хабаадаһан байна.

Урилдаанай түрүүшын үдэр эдиршүүл 5 километрэй зайда мүрысэбэ. Эндэ Красноярска хизаарай командын түлөөлэгшэ Николай Сапаров түрүү һуури эзэлээ. Манай республикын командын түлөөлэгшэ Вадим Пестерев дүрбэдэхи һууринда гараа. Мүн лэ энэ зайда урилдаһан Сахалинай областиин түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Ирина Морозова, нютагаймнай басаган — ДОСААФ-ай ЦК-гай суглуулагдамал командын гэшүүн Светлана Переляева, Благовещенскын Галина Еремеева гэгшэдэй дунда шанга тулалдаан болобо. Эндэ эрхимлэгшэ СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэхэ ёһотой байгаа. Урилдаанай дүн гаргахада, Сахалинһаа ерэһэн Ирина Морозова түрүү һууринда гаража, мүнгэн значогто хүртэбэ.

Эдиршүүл арбан километрэй зайда урилдаа. Улаан-Үдын лесотехникумэй студент, спортын мастерта кандидат Андрей Арбаков түрүү һуури эзэлжэ, командадаа шухала очко асарба.

Мүрысөөнэй хоёрдохи, гурбадахи үдэрнүүдтэ басагад, хүбүүд 10,15 километрэй зайда урилдаһан байгаа. Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд Вадим Пестерев, Галина Ермакова хоёр эндэ шалгараа.

Эстафетэ дамжуулгын урилдаан олоной анхарал татаа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Сахалинай, эдиршүүлэй дундаһаа Эрхүүгэй областиин командануд эрхимлэһэн байна. Манай республикын суглуулагдамал команда хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Командануд хоорондын дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй спортсменүүд түрүү һуури эзэлжэ, Свердловск хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ. Түгэсхэлэй энэ мүрысөөн февралиин 12-һоо 16 болотор үнгэргэгдэхэ юм.

В. ДЕНИСОВ.

СССР-эй КУБОГТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнэй тоосоогоор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын наадан Барнаулай политехническэ институдай хүнгэн атлетикын манеж соо болобо. Арбан нэгэн область, хизаар болон автономито республикын 200 гаран хүнгэн атлет энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 2-дохи курсын студентка, спортын мастерта кандидат Татьяна Панькова 60 болон 200 метрэй зайда урилдахадаа, амжалта туйлаба. Тренер Валерий Бражнигай һурагша 200 метрэй зайе 25,6 секунда соо гаталжа, илалта туйлаһан, 60 метртэ гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй областной соведэй инструктор, спортын мастерта кандидат Татьяна Виноградова 14 метр 55 сантиметртэ ядро түлхижэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

Багшанарай институдай 4-дэхи курсын студентка, спортын мастер Надежда Суворова 400 метрэй урилдаанда дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Эдуард Сластин утые харайлгаар табадахи, Улаан-Үдын 1-дэхи СПТУ-гай тренер, спортын мастер Наталья Соболева 60 метрэй урилдаанда зургаадахи һууринуудта гараһан байха юм.

Б. МИРОМАНОВ.

ХОККЕЙН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

Бүмбэгэтэй хоккейгээр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэригэй наадануд дүүрэбэ. Целлюлозо-картоной комбинадай «Сэлэнгэ» команда Элхи тосхоной хоккеистнүүдтэй уулзахадаа, 5:2 тоотойгоор шүүжэ, хоёрдохи һуури эзэлжэ ябана. Шэнэ-Бэрээнэй «Колос» команда гурбадахи һуури эзэлнэ. Авиационно заводой «Забайкалец» Шэнэ-Элхиин «Леснигые» 10:4 тоотойгоор илажа, түрүү һуурида гараба. Эндэ тус командын добтологшод Виктор Карпунин, Владимир Драгин гэгшэд илангаяа һайнаар наадажа, 7 бүмбэгэ сохижо оруулһан байгаа.

Хоёрдохи дүхэригэй түрүүшын нааданда «Колос» «Леснигые» 7:5 тоотойгоор шүүбэ.

* * *

Шайбатай хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Транспортын «Локомотив» Закаменск хотын «Металлургые» 12:3 тоотойгоор илаба. Удаань металлургнууд мяха-консервын комбинадай «Пищевик» командатай наадахадаа, дахинаа урагшагүйдэжэ, 1:5 тоотойгоор шүүгдэшоо.

ЛВРЗ-гэй спортклуб Онохойн «Восход» командатай наадахадаа, 11:1 тоотойгоор булижа гараба. Һүүлэй уулзалгануудта «Пищевик» команда эдэбхитэй һайнаар наадана. ЛВРЗ-гэй командатай уулзахадаа, тэдэнэр түрүүшын секундаһаа эршэмтэйгээр добтолжо, 4:2 тоотойгоор илаһан байха юм.

С. АФАНАСЬЕВ.

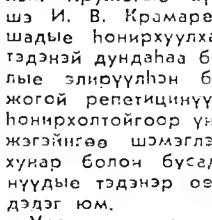

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» 1986 оной январиин 26-да үнгэргэгдэһэн 4-дэхи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 1—баскетбол, 5—бүхэ барилдаан, 16 — мори урилдалгын спорт, 24 — гандбол, 29 — стендовэ буудалга, 33— футбол.

«36-һаа 5-ень тааха»: 4 — бокс. 17 — конькигаар урилдалгын спорт, 20—далбагата спорт, 31 — фехтовани, 36 — уран һайханай гимнастика.

(ТАСС)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Нютагай газетэнүүдэй зорилгонууд» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVII съездые угтуулан» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Коммунис субботнигой уряанууд»— мэдээсэлнүүд. «Техникээ хабарай тарилгада бэлэн болгохо. «Графигһаа уридшалан»— Ш. Дашиевай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Гурбан мянгатанай клубай гэшүүн. «Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй»—Л. Хардаевай статья. КПСС-эй XXVII съездые угтуулан: съездын урда тээхи трибуна. «Ондоо эрилтэтэйгээр» — А. Безбородовой, Ф. Шулуновой статья. Депутадуудай ажал хэрэгүүд. «Социалис мүрысөөнэй шухала уряа» — П. Мурзинай корреспонденци. Шефскэ туһаламжа. «Ноёхонойхидой туһалагшад» — П. Лазаревай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ленинскэ уряагай коммунист»— П. Натаевай статья. Номой таг. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Республикын нютаг нютагай һонин. Спортын һонин. Элүүр энхын булан. «Анхарагты: грипп». Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд!». 10.15 — «Аяншалагшадай клуб». 11.15 — Тбилисидэ залуушуулай зүжэгүүдэй бүхэсоюзна II фестиваль. 12.05 — Шэнэ һонин. (12.10 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.50—«М. Е. Салтыков-Щедринэй театр». 17.00—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.00—Концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15 — Городой һургуулинуудай болон СПТУ-нуудай һурагшад барилгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха.

Москва. 19.15 — «Хэлэһэн үгэеэ хэрэгээрээ баталха». 19.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 —« Эб найрамдал ба залуушуул». 21.00 — Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Хоёр хоёроороо һолжоролго. 22.00—«Время». 22.35—«Милый друг». 3-дахи сери. 24.00 — «Арфын абяан зэдэлнэ». 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—«Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури». 10.05, 13.30 — Немец хэлэн. 11.05— Астрономи. 11.35, 12.40—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — Түрэлхидтэ тележурнал. 13.10 — Ботаника. 6-дахи класс. 14.00 — Гоё һайханиие ойлгожо һураха. 14.30—Р. Бернс. Ажабайдалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 15.30—«Гэр бүлын ажабайдалай ёһо дүрим». 16.00—Шэнэ һонин.

Москва. 18.15 — КПСС-эй XXVII съездын делегат, Волгоградска областиин Жирновско районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой директор Н. И. Жданов тухай очерк. 18.40—«Хүхюун стартнууд».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнуудта». 19.35—Киноочерк.

Москва. 20.00 — С. Рахманиновай романснууд.

Улаан-Үдэ. 20.15—Соносхолнууд. 20.30—Манай айлшад.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—«Встреча с Михаилом Светловым»—баримтата фильм. 21.45 — «Арадай аялга дуунууд». 22.00—«Время». 22.35 — Дүрэ буляалдаанай барилдаагаар уласхоорондын уулзалга. СССР-эй ба США-гай суглуулагдамал командануудай. 23.20 — А. Глазунов. «Лирическэ поэмэ». 23.30 — Хоккейгоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (Горький) — ЦСКА.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина [illegible]. Н-02326. Заказ № 24. Индекс 04609.